

Kerncijfers en voornaamste resultaten van de Belgische verzekeringsmarkt in 2019

1. Terug in de tijd: 2019 was een goed jaar	2
2. Premie-inkomsten en marktaandelen	3
2.1. Premie-inkomsten	
2.2. Marktaandelen	
3. Beleggingen en financiële opbrengsten	6
3.1. Analyse van de beleggingen	
3.2. Financiële opbrengsten en beleggingsrendementen	
4. Commissielonen en kosten	11
4.1. Beheers- en administratiekosten	
4.2. Commissielonen	
4.3. Totaal van de commissielonen en kosten	
5. Rendabiliteit	15
5.1. Synthese van de resultatenrekening	
5.2. Spreiding van de boekhoudkundige resultaten	
5.3. Eigen vermogen	
6. Solvabiliteit	20
6.1. Beschrijvende statistieken	
6.2. Solvency II balans	
6.3. Overzicht van de kapitaalvereisten	
6.4. Technische voorzieningen	
6.5. SCR ratio	
6.6. Verdeling van de MCR ratio's	
6.7. In aanmerking komend eigen vermogen	
7. Evolutie van de voornaamste resultaten	30
7.1. Levensverzekering	
7.2. Niet-leven verzekeringen	
8. Analyse van de voornaamste takken BOAR	48

1. Inleiding

Terug in de tijd: 2019 was een goed jaar

Het lijkt een beetje onwezenlijk om terwijl het coronavirus voortwoekert de wereld te beschrijven zoals hij er voor de uitbraak uitzag. Bij het overlopen van de kerncijfers van de verzekeringssector in België per 31 december 2019 komt de inleiding van sprookjes voor de geest: dit wordt een "er was eens..."-verhaal.

In de volgende bladzijden vindt u te kust en te keur alle mogelijke indicatoren over de technische en financiële aspecten van het verzekeringsjaar 2019. En ondanks het feit dat de verzekeraars toen al hun hoofd vol hadden van uitdagingen, van de aanhoudende lage rente tot de zoektocht naar de juiste combinatie van digitalisering en menselijke toets, blijkt dat de sector het gewoon goed deed.

De omzet kleurde positief, ook ten aanzien van de inflatie, er was in 2019 geen historisch zwaar noodweer – wel pittige stormen – noch aanslagen of technologische rampen die een stempel zouden hebben gedrukt op de saldi van de verzekeraars. Algemene kosten bleven stabiel, zij het misschien dat verzekeraars investeerden in vernieuwing, waardoor de uitgaven aan algemene kosten buiten loonlasten de personeelskosten in 2019 bijbeenden.

Toch één zorgwekkende ontwikkeling: tegen de achtergrond van de voortschrijdende vergrijzing zakken de tegoeden op individuele levensverzekeringen met rentewaarborg, de zogenaamde tak 21 individueel, tot op een haar van de 100 miljard euro, een behoorlijk verlies in vergelijking tot een nog recent verleden. De andere bestanddelen van de tak leven zagen de tegoeden wel aangroeien, de groepsverzekering op een gestage manier tot ongeveer 71 miljard euro, de meer grillige beleggingen in tak 23 levensverzekeringen tot ruwweg 36 miljard euro. Samen is de activiteit leven dus goed voor ruwweg 200 miljard aan middelen, maar dat indrukwekkende cijfer is niet toereikend om de bevolking een levensstandaard in haar oude jaren te bezorgen zoals dat maatschappelijk gezien wenselijk zou zijn. De topjaren van de verkoop van levensverzekeringen liggen ver in het verleden, door toedoen eerst van noodlottige politieke beslissingen om die vorm van sparen te belasten en achteraf door de aanhoudende lage rente, die veel geduld van de spaarders vergt.

De resultaten lagen voor de verzekeringsondernemingen in de lijn van het jaar tevoren, dus op een bevredigend niveau, ook omdat de verzekeraars handig konden inspelen op de financiële ontwikkelingen. Toch hielden de verzekeraars hun kruut droog, en werd het positieve resultaat grotendeels aangewend tot versterking van de eigen middelen, waarmee de sector zijn solvabiliteitspositie wist te verstevigen tot zowat twee keer het wettelijke vereiste. Met het besef van de impact van de coronacrisis blijkt dat een bijzonder verstandige keuze te zijn geweest.

Maar de vraag die vandaag aan de orde is slaat niet op 2019, wel op de ontwikkelingen sinds maart 2020. Verzekeraars werden uiteraard getroffen door het effect van de wereldwijde crisis in hun beleggingsportefeuille, en de solvabiliteitspositie kreeg daardoor een knauw, evenwel niet tot een zorgwekkend niveau. In een aantal branches was het alle hens aan dek, bijvoorbeeld in de reisverzekeringen die in dit overzicht horen tot de takken Hulpverlening en Diverse geldelijke verliezen, of in de kredietverzekering, die met overheidswaarborg haar rol als buffer tegen de gevolgen van faillissementen blijft vervullen. Maar aan omzetzijde valt niet te loochenen dat de sector op een inkrimping van de omzet afstevent, soms omdat ook het risico vermindert -minder gewerkte dagen geven ook minder premie voor arbeidsongevallen – maar ook omdat de vraag naar individuele levensverzekeringen in belangrijke mate terugvalt.

Wauthier Robyns
cia@assuralia.be

2. Premie-inkomsten en marktaandeel

2.1. Premie-inkomsten

België (*)	Incasso's (in miljoen euro)		Nominale groei (%)	
	2018	2019	2018/2017	2019/2018
Ongevallen, behalve AO	403	410	0,9%	1,7%
Arbeidsongevallen	1.101	1.125	2,5%	2,2%
Wet van 1971	982	1.010	3,0%	2,8%
Wet van 1967	119	115	-1,4%	-3,1%
Ziekte	1.746	1.828	5,5%	4,7%
Motorrijtuigen	3.808	3.875	0,9%	1,8%
Voertuigcasco	1.508	1.564	2,7%	3,7%
BA motorrijtuigen	2.300	2.311	-0,3%	0,4%
Brand	2.983	3.123	2,9%	4,7%
Woningen	1.908	1.985	2,8%	4,0%
Andere eenvoudige risico's	559	583	1,8%	4,3%
Speciale risico's	517	555	4,8%	7,5%
Algemene BA	1011	1057	5,1%	4,5%
Andere BOAR	1.364	1.450	2,6%	6,3%
Transport	186	207	1,9%	11,3%
Krediet en borgtocht	167	182	-4,8%	8,8%
Diverse geldelijke verliezen	170	181	3,7%	6,6%
Rechtsbijstand	567	588	4,0%	3,7%
Hulpverlening	273	291	4,8%	6,5%
Totaal niet-leven	12.417	12.868	2,7%	3,6%
Leven individueel	10.168	10.570	4,1%	4,0%
Gewaarborgde rente (takken 21-22)	6.441	6.928	3,7%	7,6%
Beleggingsfondsen (tak 23)	3.211	3.121	3,0%	-2,8%
Kapitalisatieverrichting (tak 26)	516	521	18,2%	1,0%
Leven groep	5.779	5.766	9,0%	-0,2%
Gewaarborgde rente (tak 21)	5.362	5.425	6,4%	1,2%
Beleggingsfondsen (tak 23)	417	341	60,4%	-18,3%
Totaal leven	15.947	16.336	5,8%	2,4%
Totaal niet-leven en leven	28.364	29.203	4,4%	3,0%

(*) Bedragen op basis van een gemeenschappelijke steekproef voor 2018 en 2019. De cijfers voor 2018 kunnen daardoor enigszins afwijken van die uit de vorige studie.

Methodologie

De incasso-enquête heeft alleen betrekking op de directe verzekeringsverrichtingen in België. De rechtstreekse verzekering in het buitenland en de aangenomen herverzekering zijn dus niet in aanmerking genomen. De enquête is uitgevoerd op basis van een gemeenschappelijke steekproef voor de jaren 2018 en 2019, die representatief is voor vrijwel de hele Belgische verzekeringsmarkt, met inbegrip van de niet bij Assuralia aangesloten ondernemingen en de Belgische bijkantoren van in de Europese Gemeenschap gevestigde bedrijven die niet door de NBB worden gecontroleerd. De verrichtingen die in ons land via vrije dienstverrichting worden gesloten vanuit een ander land van de Europese Economische Ruimte, zijn echter niet in de enquête opgenomen.

Herstel levensverzekering zet zich door

Het totale incasso van de rechtstreekse zaken in België noteert een nominale groei van 3,0 % in 2019 en bedraagt 29,2 miljard euro. Het incasso ligt zo meer dan 800 miljoen euro hoger dan in 2018 en ongeveer 2 miljard euro hoger dan in de periode 2015-2017. Daartegenover blijft het incasso wel lager dan in 2012, toen dit nog 32,4 miljard euro bedroeg. Het hoogste premie-inkomen van de 21^e eeuw, zijnde bijna 34 miljard euro, werd in 2005 genoteerd.

Het premievolume in niet-leven groeit gestaag verder en noteert in 2019 een stijging met 3,6 % tot 12,9 miljard euro. Ook het premievolume in leven neemt in 2019 toe en dit met 2,4 %. Dit is een tweede opeenvolgende stijging voor het premie-inkomen leven nadat dit in de periode 2013-2017 jaarlijks daalde. Het premie-inkomen leven bedraagt 16,3 miljard euro in 2019.

Het totale premie-inkomen van de verzekeringsverrichtingen in België kent behoorlijk wat schommelingen, welke voortvloeien uit fluctuaties van het premie-inkomen leven.

De index der consumptieprijzen stijgt met 1,4 % in 2019. De inflatie ligt bijgevolg in 2019 iets lager dan in de periode 2016-2018, toen de index der consumptieprijzen telkens met ongeveer 2,0 % groeide. In 2014 en 2015 bleef de inflatie onder de 1 %.

Rekening houdend met de inflatie, bedraagt de reële evolutie van het premie-inkomen leven 1,0 % in 2019. Net als bij de nominale evolutie van het premie-inkomen leven, is 2019 het tweede opeenvolgende jaar waarin een reële groei wordt genoteerd, nadat de reële evolutie in de periode 2013-2017 telkens negatief was.

Voor niet-leven bedraagt de reële evolutie 2,2 % in 2019, wat iets meer is dan in de voorafgaande jaren. De verzekeringen niet-leven hebben sinds het jaar 2000 nagenoeg altijd een reële groei gekend. Alleen in 2008, 2011 en 2016 was er een reële daling, wat betekent dat het premie-inkomen van de verzekeringen niet-leven een lagere groei kende dan de inflatie.

Voor het totaal van de verrichtingen, bedraagt de reële groei 1,5 % in 2019.

2.2. Marktaandelen

Positie 2019	Verschuiving t.o.v. 2018	Groep	Marktaandeel		
			Totaal	Niet-leven	Leven
1		AG Insurance	22,7	16,0	28,0
2		AXA	12,0	17,9	7,3
3	↑ 1	KBC	9,0	8,8	9,1
4	↓ 1	Ethias	8,8	10,3	7,7
5		Belfius	6,3	5,5	7,0
6		P&V Verzekeringen	5,7	5,6	5,7
7		Allianz	5,6	4,9	6,2
8		Baloise	5,0	7,0	3,5
9		NN	4,4	1,1	7,1
10		ERGO - DKV - DAS	3,4	5,5	1,7
11		Athora	2,2	1,1	3,0
12		Argenta	2,1	1,1	2,8
13		FEDERALE Verzekering	1,8	2,1	1,5
14	↑ 1	FIDEA	1,0	1,7	0,5
15	↓ 1	Credimo	0,8	0,0	1,4
		Top 15	90,8	88,7	92,5

De vijftien belangrijkste verzekeringsgroepen vertegenwoordigen samen 90,8 % van het volledige premie-inkomen.

3. Beleggingen en financiële opbrengsten

Methodologie

Voor het onderzoek van de balansen en de resultaten van de ondernemingen baseert Assuralia zich op de verrichtingen van de ondernemingen die aan het toezicht van de NBB onderworpen zijn (ondernemingen naar Belgisch recht en Belgische bijkantoren van ondernemingen die buiten de EER gevestigd zijn).

Belgische bijkantoren van verzekeraars uit andere landen van de Europese Unie zijn dus niet in de studie opgenomen. De activiteiten van de gespecialiseerde herverzekeraars (die uitsluitend de aangenomen herverzekering beoefenen) zijn niet in aanmerking genomen.

Zijn opgenomen in het geheel van de verrichtingen (leven en niet-leven): de directe verzekeringsverrichtingen in België en het buitenland, alsook de aangenomen herverzekeringsverrichtingen.

Om coherentieredenen wordt er bij de analyse telkens een onderscheid gemaakt tussen de tak 23-beleggingen en de overige beleggingen. Tak 23-beleggingen worden immers altijd gewaardeerd tegen marktwaarde en gaan gepaard met boekhoudkundige "waardecorrecties" die uit de overige financiële opbrengsten moeten worden gehaald om een correcte analyse te kunnen maken van de niet aan tak 23 toegekende beleggingsrendementen.

Voor een beter begrip van de financiële rendabiliteit van de ondernemingen op jaarbasis worden de rendementen gewaardeerd op basis van de financiële opbrengsten in het licht van de gemiddelde marktwaarde van de beleggingen waarop ze betrekking hebben. Er wordt gebruik gemaakt van de gemiddelde marktwaarde omdat de boekhoudkundige waarde, die geen rekening houdt met de latente meerwaarden, aanleiding geeft tot overschattingen van de rendabiliteit van de beleggingen.

3.1. Analyse van de beleggingen

De waardering van alle beleggingen "zonder tak 23" tegen hun boekhoudkundige waarde geeft voor eind 2019 een volume van 234,0 miljard euro, tegenover 229 miljard euro eind 2018 (+ 2,2 %). Tijdens dezelfde periode is hun marktwaarde gestegen van 259 miljard euro in 2018 naar 277,5 miljard euro in 2019 (+7,1 %).

De vastgestelde latente meerwaarden blijven hoog en stijgen in 2019. Deze latente meerwaarden, waarvoor eind 2018 een bedrag van 30 miljard euro was genoteerd, komen eind 2019 uit op een bedrag van 43,5 miljard euro.

Die stijging van de latente meerwaarden met 13,5 miljard euro in 2019 heeft nagenoeg volledig betrekking op de obligaties en andere vastrentende effecten. Eind 2019 bedragen de latente meerwaarden op obligaties en andere vastrentende effecten 32,7 miljard euro, tegenover 22,9 miljard euro eind 2018. Deze stijging is het gevolg van de daling van de rentevoeten, voornamelijk op Belgische staatsobligaties, vergeleken met eind 2018: een afspiegeling van het inschikkelijke beleid van de centrale banken, dat zich concretiseerde in de vorm van opeenvolgende renteverlagingen en kapitaalinjecties.

Ondanks de vertraging van de wereldwijde economische groei door de Chinees-Amerikaanse spanningen gaat de markt van de aandelen en andere effecten met variabele opbrengst er in 2019 op vooruit. De latente meerwaarden op aandelen en andere effecten met variabele opbrengst zijn gestegen van 0,7 miljard euro eind 2018 naar 2,4 miljard euro eind 2019. De latente meerwaarden op hypothecaire leningen, schuldvorderingen, deposito's en andere beleggingen zijn gestegen van 2,1 miljard euro eind 2018 naar 3,4 miljard euro eind 2019. Wat de deelnemingen en de terreinen en gebouwen betreft, liggen de latente meerwaarden eind 2019 iets hoger dan eind 2018.

De prudentiële bepalingen van Solvency II, die aanzienlijke solvabiliteitskapitalen opleggen voor beleggingen in aandelen, hebben geleid tot een strategische herschikking van de effectenportefeuille van de verzekeraars ten voordele van obligaties en ten nadele van aandelen en andere effecten met variabele opbrengst. De financiële crisis heeft de evolutie naar een afgenomen appetijt voor marktrisico's in de beleggingsportefeuille van de verzekeringsondernemingen verder versterkt. Sinds 2009 is de samenstelling van de beleggingen zonder tak 23 niet veel gewijzigd.

De beleggingen in obligaties en andere vastrentende effecten bereikten eind 2012 een piek van 80,0 % en daalden vervolgens geleidelijk naar 73,6 % eind 2019. De beleggingen in obligaties en andere vastrentende effecten liggen dus nog steeds aanzienlijk hoger dan in 2001, toen hun aandeel minder dan 60 % bedroeg.

De beleggingen in aandelen en andere effecten met variabele opbrengst herstellen zich geleidelijk nadat ze eind 2012 met 4,0 % een absoluut dieptepunt hadden bereikt. Eind 2019 vertegenwoordigen de aandelen en de andere effecten met variabele opbrengst 6,2 % van de portefeuille van de verzekeringsondernemingen. Het niveau van de aandelen en andere effecten met variabele opbrengst blijft daarmee onder het niveau van vóór 2008, toen hun relatieve aandeel ongeveer 13 % bedroeg.

De beleggingen in hypothecaire leningen en kredieten en overige leningen zijn tijdens de periode 2012-2019 jaarlijks gestegen. Zij vertegenwoordigen 10,9 % in 2019 tegenover 5,2 % in 2012.

Voor het overige bestaan de beleggingen van de verzekeringsondernemingen eind 2019 uit 5,4 % deelnemingen, 1,5 % terreinen en gebouwen en 2,3 % andere beleggingscategorieën.

Evolutie en uitsplitsing van de beleggingen zonder tak 23

(in miljoen euro)

Marktwaarde	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Terreinen en gebouwen	4.425	4.247	4.143	4.167	4.269	4.331	4.334	4.262
Deelnemingen	14.484	15.858	17.470	17.724	15.912	17.006	16.972	15.016
Aandelen en andere effecten met variabele opbrengst	9.739	12.785	13.932	14.744	15.054	15.993	14.805	17.311
Obligaties en andere vastrentende effecten	193.112	185.671	207.622	199.517	203.062	196.991	190.244	204.225
Hypothecaire leningen en kredieten en overige leningen	12.489	16.229	19.112	20.382	22.046	23.638	24.746	30.135
Schuldvorderingen, deposito's en andere beleggingen	7.153	7.045	7.738	8.100	8.448	6.320	7.867	6.509
TOTAAL	241.402	241.835	270.017	264.634	268.789	264.279	258.967	277.458

Evolutie en uitsplitsing van de beleggingen binnen tak 23

(in miljoen euro)

Marktwaarde	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Terreinen en gebouwen	0	0	0	0	0	0	0	0
Deelnemingen	0	22	22	20	21	22	25	29
Aandelen en andere effecten met variabele opbrengst	13.013	14.742	16.270	18.464	19.903	23.647	23.596	32.028
Obligaties en andere vastrentende effecten	9.008	10.676	11.562	10.937	10.901	11.148	11.466	11.522
Hypothecaire leningen en kredieten en overige leningen	1	127	133	138	142	107	107	117
Schuldvorderingen, deposito's en andere beleggingen	1.069	588	696	879	857	846	780	864
TOTAAL	23.091	26.155	28.682	30.438	31.823	35.770	35.975	44.560

Eind 2019 bedraagt de marktwaarde van de beleggingen van tak 23 in totaal 44,6 miljard euro, tegenover 36,0 miljard euro eind 2018. Na de aanzienlijke toename van de beleggingen in deze tak tijdens de afgelopen jaren, zijn de beleggingen van tak 23 in 2019 opnieuw gestegen, en dit met 23,9 %. De stijging van de beleggingen in tak 23 met 8,6 miljard euro ten opzichte van eind 2018 wordt vooral verklaard door de positieve nettowaardecorrecties die in 2019 zijn geboekt.

Wat de rechtstreekse verzekeringsverrichtingen in België betreft, werd er in tak 23 voor 3,3 miljard euro aan premies geïnd en voor 2,3 miljard euro aan uitkeringen betaald in 2019. Daarnaast registreerde deze tak 3,8 miljard euro aan nettowaardecorrecties en 0,3 miljard euro aan beleggingsopbrengsten in 2019.

De uitsplitsing tussen de verschillende activaklassen is voor de beleggingen van tak 23 licht gewijzigd tegenover het voorgaande jaar. Het relatieve aandeel van de beleggingen in aandelen stijgt van 65,6 % eind 2018 naar 71,9 % eind 2019, terwijl het relatieve aandeel van de obligaties en andere vastrentende effecten afneemt van 31,9 % eind 2018 naar 25,9 % eind 2019.

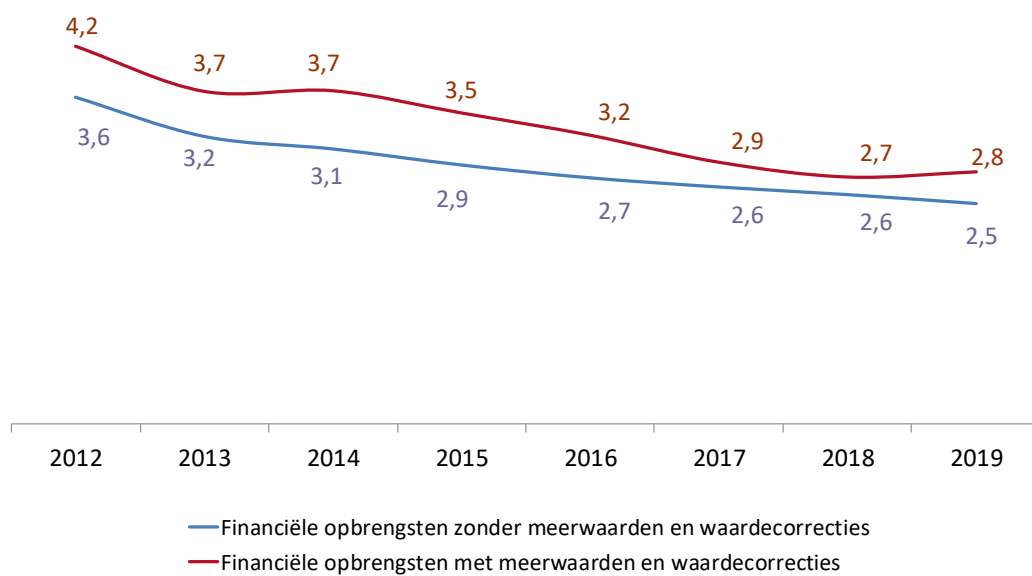
3.2. Financiële opbrengsten en beleggingsrendementen

Het totale beleggingsrendement met meerwaarden en waardecorrecties stijgt in 2019 naar 2,8 % (tegenover 2,7 % in 2018 en 2,9 % in 2017).

Het verschil tussen de rendementen vóór en na meerwaarden en waardecorrecties blijft ook in 2019 positief. Deze positieve situatie kan nog een tijdje aanhouden zolang de huidige activa hun maturiteitsdatum niet hebben bereikt en de rentevoeten zo laag blijven. Zodra de activa hun maturiteitsdatum bereiken, zullen ze naar alle waarschijnlijkheid worden vervangen door activa met een lager rendement. Bovendien zou een sterke rentestijging leiden tot een daling van de obligatiemarkten en bijgevolg tot waardeverminderingen.

Hoewel het verschil tussen de rendementen vóór en na meerwaarden en waardecorrecties ook in 2019 positief is, ontwaren we een neerwaartse trend van het totale rendement in de onderzochte periode. Deze dalende trend is het gevolg van de lagere gemiddelde rentevoeten van de activa waarin de verzekeringsondernemingen de afgelopen jaren hebben belegd.

Financiële opbrengsten / Gemiddelde marktwaarde van de beleggingen
(in %, zonder tak 23)

Beleggingen zonder tak 23: netto financiële opbrengsten*(in miljoen euro)*

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Obligaties	6.380	6.658	6.851	6.710	6.741	5.315	4.953	5.113
Aandelen	1.635	1.137	1.052	933	614	1.008	468	418
Deelnemingen	682	178	711	667	324	368	724	747
Terreinen en gebouwen	337	377	313	314	375	288	324	476
Andere (waaronder HL, vorderingen en deposito's)	592	676	561	612	509	774	711	764
Totaal beleggingen	9.625	9.025	9.487	9.236	8.562	7.754	7.180	7.517

HL: hypothecaire lening

De netto financiële opbrengsten van de obligaties stijgen van 4,95 miljard euro eind 2018 naar 5,11 miljard euro eind 2019. Het totale rendement van de obligaties blijft in de periode 2018-2019 constant en bedraagt 2,6 %.

De evolutie van de aandelen blijft volatiel. Hun rendement volgt dat van de beursmarkten. De netto financiële opbrengsten van de aandelen dalen van 468 miljoen euro eind 2018 naar 418 miljoen euro eind 2019. Het totale rendement van de aandelen daalt van 3,0 % in 2018 naar 2,6 % in 2019.

De netto financiële opbrengsten van de deelnemingen stijgen van 724 miljoen euro eind 2018 naar 747 miljoen euro eind 2019. Het totale rendement van de deelnemingen stijgt hierdoor van 4,3 % in 2018 naar 4,7 % in 2019. De netto financiële opbrengsten van de terreinen en gebouwen stijgen van 324 miljoen euro eind 2018 naar 476 miljoen euro eind 2019. Het totale rendement van de terreinen en gebouwen stijgt hierdoor van 7,5 % in 2018 naar 11,1 % in 2019.

Beleggingen zonder tak 23: rendement netto financiële opbrengsten*(in % van de gemiddelde marktwaarde van de beleggingen)*

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Obligaties	3,5	3,5	3,5	3,3	3,3	2,7	2,6	2,6
Aandelen	17,0	10,1	7,9	6,6	4,1	6,5	3,0	2,6
Deelnemingen	4,8	1,2	4,3	3,8	1,9	2,2	4,3	4,7
Terreinen en gebouwen	7,8	8,7	7,5	7,6	8,9	6,7	7,5	11,1
Andere (waaronder HL, vorderingen en deposito's)	3,2	3,2	2,2	2,2	1,7	2,6	2,3	2,2
Totaal beleggingen	4,2	3,7	3,7	3,5	3,2	2,9	2,7	2,8

HL: hypothecaire lening

4. Commissielonen en kosten

4.1. Beheers- en administratiekosten

De beheers- en administratiekosten, of algemene kosten, nemen in 2019 toe met 5,7 % en bedragen 4,7 miljard euro. De toename van de algemene kosten is deels te verklaren door ondernemingen die zich in België hebben gevestigd als gevolg van de Brexit. De algemene kosten nemen in 2019 toe met 3,4 % wanneer de evolutie op een constante steekproef berekend wordt.

De groei van de algemene kosten sluit in 2019 aan bij de tendens van het recente verleden: sinds 2010 lag de jaarlijkse groei slechts tweemaal lager dan 3 %. Onderliggend noteren in 2019 zowel de beheerskosten i.v.m. acquisitie (+1,7 %), de administratiekosten (+10,6 %) als de beleggingsbeheerskosten (+5,7 %) stijgingen. De interne schadebeheerskosten dalen daarentegen met 0,5 %.

De algemene kosten kennen, met een stijging van 5,7 %, een iets lichtere groei dan de verdiende premies, die met 7,0 % toenemen. De uitkeringen en de technische voorzieningen groeien in 2019 met respectievelijk 4,2 % en 5,2 %.

Zoals weergegeven in de tabel voorziet de jaarrekening in een dubbele uitsplitsing van de algemene kosten. Het aandeel van de personeelskosten binnen het totaal van de algemene kosten bedraagt 49,9 % in 2019. Dit aandeel daalt voor het derde opeenvolgende jaar en bedroeg nog 55,1 % in 2016. Uitgedrukt in percentage van de verdiende premies, zijn de personeelskosten eveneens voor het derde opeenvolgende jaar gedaald en bedragen 7,0 % in 2019 tegenover 7,2 % in 2018, 7,5 % in 2017 en 7,6 % in 2016. In absolute cijfers stijgen de personeelskosten van 2.281 miljoen euro in 2018 naar 2.353 miljoen euro in 2019.

Uitgedrukt in voltijdse equivalenten, daalt het totaal aantal werknemers in de verzekeringsondernemingen met 1,0 % in 2019 tot 21.388.

Uitsplitsing van de beheers- en administratiekosten in 2019 (met 2018 ter vergelijking) (in miljoen euro)

Per bestemming	2018	2019			
	Totaal	Totaal	Technische rekening		Niet-technische rekening
			Niet-leven	Leven	
Beheerskosten i.v.m. acquisitie	998	1.016	822	193	-
Interne schadebeheerskosten	1.093	1.088	1.005	83	-
Administratiekosten	2.210	2.445	1.664	780	-
Beleggingsbeheerskosten	160	168	23	131	14
Totaal	4.462	4.716	3.515	1.187	14

Per aard					
Personeel	2.281	2.353	-	-	-
Andere bedrijfskosten	2.181	2.363	-	-	-
Totaal	4.462	4.716	-	-	-

4.2. Commissielonen

De commissielonen aan de tussenpersonen stijgen in 2019 met 6,9 % en bedragen 3.527 miljoen euro. De verdiende premies nemen echter toe met 7,0 % ten opzichte van 2018. Hierdoor dalen de commissielonen in functie van de verdiende premies lichtjes van 10,5 % in 2018 naar 10,4 % in 2019.

Uit de tabel volgt dat de commissieloonratio's voor de directe zaken in België voor niet-leven lichtjes dalen in 2019. De commissielonen voor deze verrichtingen nemen wel toe in absolute waarde, maar de groei is minder sterk dan die van de verdiende premies. Voor de directe zaken in het buitenland voor niet-leven stijgen de commissielonen met 23,5 %, tegenover een groei van de verdiende premies met 20,8 %. De commissieloonratio voor de directe zaken in het buitenland voor niet-leven stijgt dus wel in 2019 en bedraagt 15,1 %.

De verrichtingen leven individueel tak 21 kennen een daling van de commissieloonratio van 8,4 % in 2018 tot 8,2 % in 2019. De verdiende premies nemen toe met 3,5 % terwijl de commissielonen in absolute waarde maar met 1,1 % toenemen. Gezien in leven de commissielonen niet alleen toegekend worden op basis van de nieuwe productie maar ook op basis van de portefeuille, kennen de commissielonen en de verdiende premies niet noodzakelijk een gelijkaardige evolutie.

De commissieloonratio voor de verrichtingen leven groep tak 21 en voor de verrichtingen leven individueel tak 23 stijgen beide met 0,1 procentpunt en bedragen respectievelijk 1,5 % en 5,5 % in 2019. De commissieloonratio voor de directe zaken in het buitenland voor leven bedraagt 0,5 % in 2019, tegenover 2,4 % in 2018. De verdiende premies voor deze verrichtingen stijgen met 668,2 % aanzienlijk. De commissielonen noteren met 73,3 % een lagere groei.

Premies en commissielonen (in miljoen euro)

	Verdiende premies		Commissielonen		Verhouding (in %)	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
BOAR (*)	10.312	10.790	1.724	1.785	16,7	16,5
AO - wet van 1971 (*)	983	1.011	69	70	7,0	6,9
Leven individueel tak 21 (*)	6.352	6.576	533	539	8,4	8,2
Leven individueel tak 23 (*)	3.100	2.984	168	164	5,4	5,5
Leven groep tak 21 (*)	5.362	5.425	77	83	1,4	1,5
Directe zaken in buitenland (niet-leven)	4.077	4.924	601	742	14,7	15,1
Directe zaken in buitenland (leven)	77	589	2	3	2,4	0,5
Totaal van de verrichtingen (**)	31.571	33.775	3.300	3.527	10,5	10,4

(*) Directe zaken in België

(**) Inclusief directe zaken in het buitenland en aangenomen
herverzekering

4.3. Totaal van de commissielonen en kosten

In 2012 bedroegen de commissielonen en algemene kosten 18,8 % van de verdiende premies. Van 2012 naar 2013 bleven de toenames van de absolute commissielonen, personeelskosten en andere bedrijfskosten beperkt. De verdiende premies daalden in 2013 echter met 13,2 %, waardoor de commissielonen en kosten in functie van de verdiende premies aanzienlijk hoger lagen dan de voorgaande jaren en 22,1 % bedroegen. In 2014 namen de verdiende premies weliswaar toe met 6,6 %, maar stegen de absolute commissielonen en kosten sterker waardoor de relatieve commissielonen en kosten verder toenamen tot 23,3 % van de verdiende premies.

In de periode 2015-2017 daalden de verdiende premies jaarlijks. Aangezien de absolute commissielonen en kosten wel toenamen, ondanks dalingen van de personeelskosten in 2015 en 2017, stegen de relatieve commissielonen en kosten jaarlijks en bedroegen 25,0 % in 2017. In 2018 stegen de verdiende premies opnieuw met 3,9 %. Deze groei was sterker dan de toename voor het totaal van de commissielonen en kosten. Hierdoor daalden de relatieve commissielonen en kosten tot 24,6 % in 2018.

In 2019 stijgen de commissielonen (+6,9 %) en de personeelskosten (+3,1 %) minder sterk dan de verdiende premies (+7,0 %), waardoor de relatieve commissielonen en relatieve personeelskosten met respectievelijk 0,1 procentpunt en 0,2 procentpunten dalen. De relatieve andere bedrijfskosten nemen toe met 0,1 procentpunt door een absolute groei van de andere bedrijfskosten met 8,4 %. Het totaal van de relatieve commissielonen en kosten noteert in 2019 bijgevolg een daling van 0,2 procentpunten en bedraagt 24,4 %.

In de periode 2012-2019 zijn de relatieve andere bedrijfskosten met 57,5 % toegenomen tegenover stijgingen met 23,6 % voor de relatieve commissielonen en 18,6 % voor de relatieve personeelskosten.

Ontwikkeling van de commissielonen en kosten voor alle activiteiten samen

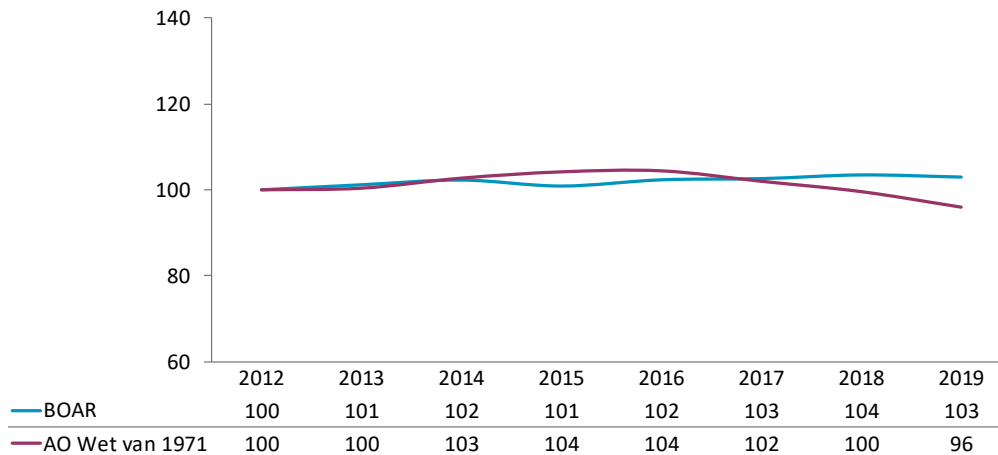
(in % van de verdiende premies)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Commissielonen	8,5	9,9	10,2	10,7	10,9	10,9	10,5	10,4
Personeelskosten	5,9	6,9	7,2	7,3	7,6	7,5	7,2	7,0
Andere bedrijfskosten	4,4	5,3	5,9	6,1	6,2	6,6	6,9	7,0
Commissielonen en algemene kosten	18,8	22,1	23,3	24,1	24,7	25,0	24,6	24,4

De onderstaande grafiek geeft de evolutie van het relatieve gewicht van de commissielonen en kosten in functie van de verdiende premies voor de BOAR-verrichtingen en de arbeidsongevallenverrichtingen. Het relatieve gewicht van de commissielonen en kosten ligt bij de BOAR-verrichtingen in 2019 iets lager dan in 2018, maar wel nog hoger dan in de periode 2012-2017. Bij de arbeidsongevallenverrichtingen ligt het relatieve gewicht van de commissielonen en kosten in 2019 lager dan in de voorgaande jaren.

Ontwikkeling van het relatieve gewicht van de commissielonen en algemene kosten

(in % van de verdiende premies, index: 2012 = 100)

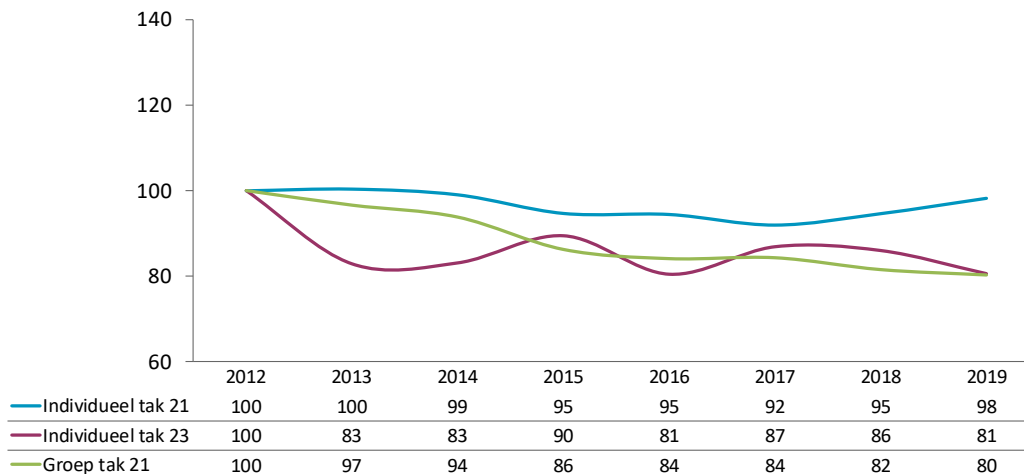

BOAR: Brand, ongevallen en allerlei risico's

De onderstaande grafiek geeft de evolutie van het relatieve gewicht van de commissielonen en kosten in functie van de gemiddelde technische voorzieningen voor de verschillende verrichtingen leven. Bij de individuele levensverzekeringen tak 21 daalde het relatieve gewicht in de periode 2013-2017, maar neemt in 2018 en 2019 opnieuw toe. Voor de groepsverzekeringen tak 21 en de individuele levensverzekeringen tak 23 ligt het relatieve gewicht van de commissielonen en kosten zo'n 20 % lager in 2019 dan in 2012. Voor de groepsverzekeringen tak 21 is er sprake van een vrij geleidelijke daling, terwijl het relatieve gewicht van de commissielonen en kosten voor de individuele levensverzekeringen tak 23 meer fluctuaties kent.

Ontwikkeling van het relatieve gewicht van de commissielonen en algemene kosten

(in % van de gemiddelde technische voorzieningen, index: 2012 = 100)

5. Rendabiliteit

Methodologie

Voor het onderzoek van de balansen en de resultaten van de ondernemingen baseert Assuralia zich op de verrichtingen van de ondernemingen die aan het toezicht van de NBB onderworpen zijn (ondernemingen naar Belgisch recht en Belgische bijkantoren van ondernemingen die buiten de EER gevestigd zijn).

Belgische bijkantoren van verzekeraars uit andere landen van de Europese Unie zijn dus niet in de studie opgenomen. De activiteiten van de gespecialiseerde herverzekeraars (die uitsluitend de aangenomen herverzekering beoefenen) zijn niet in aanmerking genomen.

Zijn opgenomen in het geheel van de verrichtingen (leven en niet-leven): de directe verzekeringsverrichtingen in België en het buitenland, alsook de aangenomen herverzekeringsverrichtingen.

5.1. Synthese van de resultatenrekening

De resultatenrekening bestaat uit drie aparte bestanddelen: de technische rekeningen niet-leven en leven en de niet-technische rekening.

De **technische rekeningen** omvatten alle technische en financiële elementen die rechtstreeks aan de verzekeringsactiviteiten gekoppeld zijn.

De **niet-technische rekening** omvat alle andere posten, zoals de financiële opbrengsten uit het eigen vermogen, de belastingen op het resultaat en de uitzonderlijke elementen, die niet rechtstreeks aan de verzekeringsverrichtingen toe te schrijven zijn.

De technisch-financiële rendabiliteitsratio's en de ratio's op basis van de niet-technische rekening worden, tenzij anders vermeld, uitgedrukt in procent van het totaal van de in niet-leven (of "schade") en leven verdiende premies. In 2019 bedraagt het totaal van de verdiende premies voor het geheel van de activiteiten 33,8 miljard euro, tegenover 31,6 miljard euro in 2018.

5.1.1. Technische rekeningen

De **technische rekening niet-leven** omvat de directe zaken in België (BOAR en arbeidsongevallen), de directe zaken in het buitenland en de aangenomen herverzekering. In 2019 heeft de onderzochte steekproef betrekking op een volume verdiende premies van 17,3 miljard euro voor het geheel van die verrichtingen, tegenover 15,9 miljard euro in 2018.

Het netto technisch-financieel saldo bedraagt 1,3 miljard euro in 2019 (tegenover 1,7 miljard euro in 2018); dat is 7,2 % van de verdiende premies (tegenover 10,5 % in 2018). Het netto technisch-financieel saldo daalt onder zijn niveau van 2016, ondanks het in 2017 en 2018 waargenomen herstel.

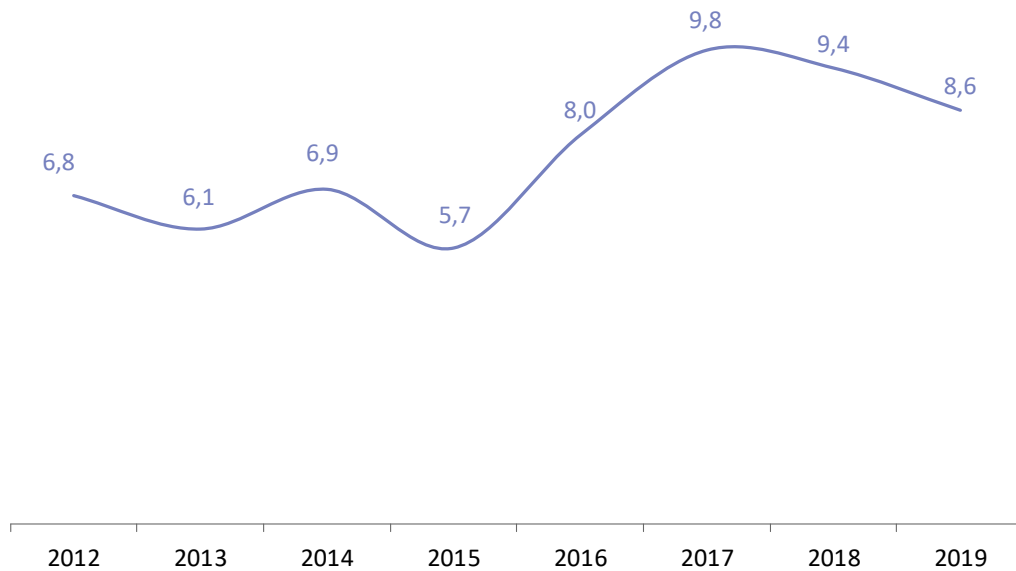
De **technische rekening leven** omvat alle levensverzekeringsverrichtingen in België (leven individueel en leven groep, hoofdovereenkomst en aanvullende verzekering), de directe zaken in het buitenland en de aangenomen herverzekering.

De verdiende premies voor de verrichtingen leven bedragen 16,5 miljard euro in 2019, tegenover 15,6 miljard euro in 2018. Het effect van de verhoging van de premietaks op individuele levensverzekeringen in 2013 is nog steeds merkbaar: ten opzichte van 2012 zijn de verdiende premies in 2019 met 4,6 miljard euro (-21,8 %) gedaald. Daarnaast kan de daling van de incasso's in leven worden verklaard door het aanhoudende lagerenteklimaat, dat een impact heeft op de gewaarborgde rentevoeten die de verzekeraars kunnen bieden.

Na een daling van het bruto technisch-financieel saldo van de levensverzekering in de periode 2013-2015 ligt dit saldo in 2019 hoger dan in 2012, met een bedrag van 1,678 miljard euro. In 2019 bedraagt het netto technisch-financieel saldo 1,636 miljard euro (tegenover 1,296 miljard euro in 2018); dat is 9,9 % van de verdiende premies (tegenover 8,3 % in 2018). De hogere saldi tijdens de periode 2016-2019, vergeleken met de periode 2013-2015, volgen voornamelijk uit het feit dat een aantal ondernemingen een vrijstelling van de Nationale Bank hebben gekregen voor het aanleggen van "knipperlichtvoorzieningen" tijdens deze laatste vier jaren.

Voor **alle verzekeringsverrichtingen samen** vertoont de markt in 2019 een winst van 2,89 miljard euro, tegenover 2,97 miljard euro in 2018. De daling van het technisch resultaat ten opzichte van 2018 wordt voornamelijk verklaard door het slechtere technische resultaat van de verrichtingen in niet-leven. Uitgedrukt in procent van de verdiende premies bedraagt de winst 8,6 % in 2019.

Totaal van de verrichtingen: netto technisch-financiële saldi
(in % van de verdiende premies)

5.1.2. Niet-technische rekening

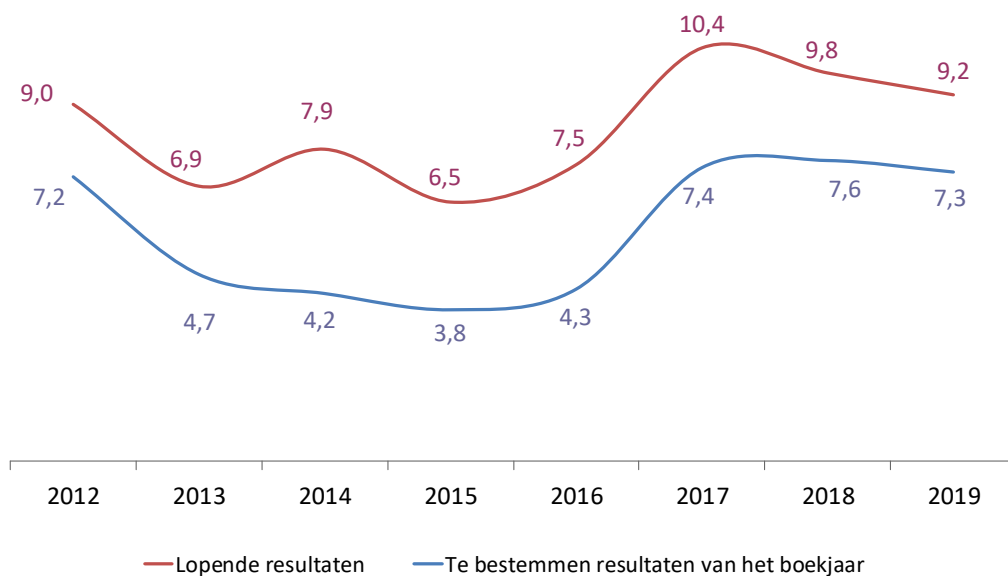
De niet-technische rekening omvat alle andere posten van de resultatenrekening die niet rechtstreeks toe te schrijven zijn aan de verzekeringsverrichtingen.

Lopend resultaat: netto technisch-financiële saldi, verhoogd met het saldo van de financiële opbrengsten van de niet-technische rekening en het saldo van de andere terugkerende opbrengsten en kosten die niet aan de verzekeringsactiviteit verbonden zijn.

Te bestemmen resultaat van het boekjaar: lopend resultaat, verhoogd met het saldo van de niet-terugkerende opbrengsten en kosten (uitzonderlijke opbrengsten en kosten, nettobelastingen en netto-overdrachten van/naar de belastingvrije reserves).

Het lopend resultaat vóór belastingen is gestegen van 3,09 miljard euro in 2018 naar 3,11 miljard euro in 2019. In 2019 bedraagt het lopend resultaat 9,2 % van de verdiende premies (tegenover 9,8 % in 2018).

Lopende resultaten en te bestemmen resultaten van het boekjaar
(in % van de verdiende premies)

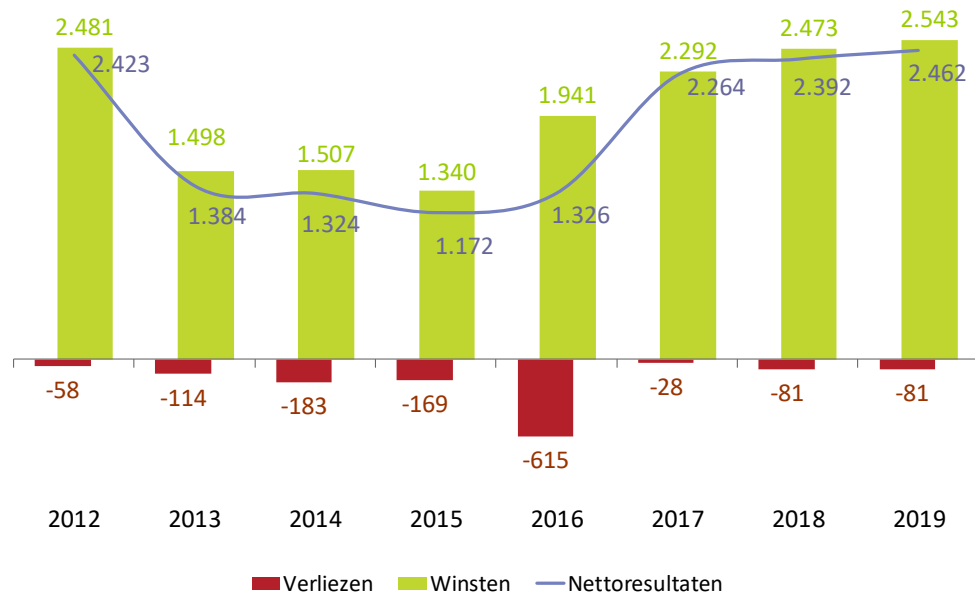
Het te bestemmen resultaat van het boekjaar is gestegen van 2,39 miljard euro in 2018 naar 2,46 miljard euro in 2019. In 2019 bedraagt het te bestemmen resultaat 7,3 % van de verdiende premies (tegenover 7,6 % in 2018).

5.2. Spreiding van de boekhoudkundige resultaten

De boekhoudkundige resultaten van 2019 liggen iets hoger dan die van het voorgaande jaar. Het boekjaar 2019 wordt afgesloten met een nettowinst van 2,46 miljard euro, tegenover een nettowinst van 2,39 miljard euro eind 2018. Het positieve resultaat van de sector in 2019 is het resultaat van een gecumuleerde winst van 2,54 miljard euro en een gecumuleerd verlies van 0,08 miljard euro.

Te bestemmen resultaten van het boekjaar

(in miljoen euro)

5.3. Eigen vermogen

Evolutie van het eigen vermogen

(in miljoen euro)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Boekwaarde								
31/12	17.217	17.441	18.481	18.349	18.054	17.349	17.822	20.502
Gemiddelde	16.908	17.329	17.944	18.399	18.195	17.695	17.586	19.296
Marktwaarde								
31/12	20.567	22.087	25.311	25.555	25.832	25.898	24.936	31.232
Gemiddelde	19.776	21.327	23.699	25.433	25.694	25.865	25.417	28.084
Marktwaarde (Basis: gemiddelde 2012 = 100)	100%	108%	120%	129%	130%	131%	129%	142%

Boekhoudkundig eigen vermogen: totaal van eigen kapitaal en fondsen voor toekomstige dotaties, verminderd met de immateriële vaste activa en het niet-gestorte deel van het kapitaal.

Eigen vermogen volgens marktwaarde: boekhoudkundig eigen vermogen vermeerderd met de niet-obligatiegebonden netto latente meerwaarden.

Eind 2019 bedraagt het boekhoudkundig eigen vermogen 20,5 miljard euro. Dat is een stijging tegenover het jaar voordien, toen dit 17,8 miljard euro bedroeg.

Het eigen vermogen ligt tijdens de onderzochte periode een stuk hoger dan in de periode vóór 2008. Deze "gunstige" ontwikkeling tijdens de afgelopen jaren op het vlak van de solvabiliteit van de ondernemingen was enkel mogelijk dankzij de massale injecties van bestaande of nieuwe aandeelhouders om de bijzonder negatieve gevolgen van de resultaten van 2008 te compenseren. Verder hebben de verzekeringsondernemingen de voorbije jaren een belangrijk deel van het te bestemmen saldo naar de balans overgedragen om te voldoen aan de toenemende reglementaire vereisten inzake solvabiliteitskapitaal.

Eind 2019 ligt het eigen vermogen uitgedrukt in marktwaarde (dat wil zeggen met opname van alle niet-obligatiegebonden latente meerwaarden in het boekhoudkundig eigen vermogen) 52 % hoger dan het eigen vermogen uitgedrukt in boekwaarde. Het gaat om een grote stijging ten opzichte van het jaar voordien, toen deze latente meerwaarden 40 % van het eigen vermogen in boekwaarde vertegenwoordigden. De verklaring hiervoor is de stijging van de niet-obligatiegebonden latente meerwaarden met 3,6 miljard euro.

6. Solvabiliteit

Methodologie

Technische voorzieningen: reserves aangelegd door de onderneming ter nakoming van de verzekerings- of herverzekeringsverplichtingen die op haar rusten ten aanzien van de verzekeringnemers, de verzekerden of de begunstigen van verzekerings- of herverzekeringsovereenkomsten betreffende zowel de lopende als de vervallen overeenkomsten die nog niet volledig vereffend zijn. De waarde van technische voorzieningen is gelijk aan de som van een (1) beste schatting, (2) risicomarge en (3) replicating portfolios, ook genoemd "technische voorzieningen als geheel berekend".

Beste schatting van technische voorzieningen stemt overeen met het kansgewogen gemiddelde van de toekomstige kasstromen, waarbij rekening wordt gehouden met de tijdswaarde van geld (verwachte contante waarde van de toekomstige kasstromen) en gebruik wordt gemaakt van de relevante risicovrije rentetermijnstructuur. De kasstroomprognose die bij de berekening van de beste schatting wordt gebruikt, houdt rekening met alle instroom en uitstroom van kasmiddelen die nodig zijn om te voldoen aan de verzekerings- of herverzekeringsverplichtingen gedurende de looptijd ervan. De beste schatting wordt bruto berekend, zonder aftrek van de schuldvorderingen die voortvloeien uit herverzekeringsovereenkomsten en effectiseringsvehikels.

Risicomarge: marge bovenop de beste schatting van technische voorzieningen, berekend als de verdisconteerde kapitaalkost om te voldoen aan verzekeringsverplichtingen. De risicomarge wordt zodanig berekend dat de waarde van de technische voorzieningen gelijk is aan het bedrag dat verzekerings- of herverzekeringsondernemingen zouden vragen voor de overname en de nakoming van de verzekerings- of herverzekeringsverplichtingen.

Technische voorzieningen als geheel berekend: ook genoemd "replicating portfolios". Wanneer de toekomstige kasstromen in verband met verzekerings- of herverzekeringsverplichtingen op betrouwbare wijze kunnen worden gerepliceerd met behulp van financiële instrumenten met een waarneembare betrouwbare marktwaarde, wordt de waarde van technische voorzieningen in verband met die toekomstige kasstromen bepaald op basis van de marktwaarde van deze financiële instrumenten. In dit geval zijn geen afzonderlijke berekeningen van de beste schatting en de risicomarge vereist.

Beschikbaar eigen vermogen: de som van kernvermogen en aanvullend eigen vermogen.

Kernvermogen bestaat uit de volgende bestanddelen:

1° het positieve verschil van de activa ten opzichte van de opeisbare passiva, verminderd met het bedrag van de eigen aandelen die door de verzekerings- of herverzekeringsonderneming worden aangehouden.

2° achtergestelde verplichtingen.

Dit bedrag aan kernvermogen bestaat uit verschillende eigenvermogens-instrumenten, zoals gewoon aandelenkapitaal, uitgiftepremies, het beginkapitaal van onderlinge verzekeringsondernemingen, achtergestelde ledenrekeningen, surplusfondsen, preferente aandelen, een reconciliatiereserve en gestorte achtergestelde verplichtingen.

Aanvullend eigen vermogen bestaat uit bestanddelen die geen kernvermogen vormen en die onmiddellijk kunnen worden opgevraagd om verliezen te compenseren. Aanvullend vermogen bestaat uit niet-gestort aandelen- of waarborgkapitaal dat niet is opgevraagd, kredietbrieven, garanties, of andere juridisch bindende verplichtingen. Bij onderlinge verzekeringsverenigingen met variabele bijdragen kan het aanvullend eigen vermogen ook de suppletiebijdragen omvatten die zij van hun leden kunnen eisen in de volgende twaalf maanden. Wanneer een bestanddeel van

het aanvullend eigen vermogen gestort of opgevraagd is, wordt het behandeld als een actief en maakt het geen deel meer uit van het aanvullend eigen vermogen.

Surplusfondsen: geaccumuleerde winsten die nog niet beschikbaar zijn gesteld voor uitkering aan de verzekeringnemers en de begunstigen. In België kan dit overeenkomen met het fonds voor toekomstige toewijzingen.

Reconciliatiereserve geeft onder meer de waarderingsverschillen weer tussen de statutaire balans en de Solvency II-balans. De reconciliatiereserve zorgt ervoor dat het kernvermogen teruggebracht kan worden naar het verschil tussen activa en verplichtingen.

Tiers: het beschikbaar eigen vermogen wordt opgedeeld in verschillende 'tiers' die de kwaliteit aangeven van de componenten. De classificatie van eigen vermogensinstrumenten in tiers hangt af van verschillende kenmerken: capaciteit om verliezen te compenseren, rangorde tijdens liquidatie, looptijd, voorwaarden voor terugbetaling etc. Het kernvermogen wordt opgedeeld in Tier 1, Tier 2 en Tier 3, waarbij Tier 1 duidt op de hoogste kwaliteit en Tier 3 op de laagste kwaliteit.

Het Tier 1 kernvermogen wordt verder opgedeeld in Tier 1 'onbeperkt' en Tier 1 'beperkt' kernvermogen. Het Tier 1 'onbeperkt' kernvermogen omvat gewoon aandelenkapitaal, het beginkapitaal van onderlinge verzekeringsondernemingen, surplusfondsen en de reconciliatiereserve. Het Tier 1 'beperkt' kernvermogen omvat achtergestelde verplichtingen, preferente aandelen, achtergestelde ledenrekeningen en vermogensinstrumenten waarvoor een overgangsregeling van toepassing is.

Het aanvullend eigen vermogen wordt opgedeeld in Tier 2 en Tier 3.

In aanmerking komend eigen vermogen: het eigen vermogen dat overblijft na toepassing van de kwantitatieve grenzen op de verschillende tiers van het beschikbaar eigen vermogen. Deze kwantitatieve grenzen zijn een percentage van de solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR) of de minimumkapitaalvereiste (MCR). Het in aanmerking komend eigen vermogen dat resulteert uit het toepassen van deze grenzen kan vervolgens worden gebruikt in de berekening van solvabiliteitsratio's (SCR- en MCR-ratio).

Solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR): het minimale eigen vermogen dat verzekerings- en herverzekeringsondernemingen moeten aanhouden om te garanderen dat in ten hoogste in één op 200 jaar het kernvermogen onder nul kan zakken. Het solvabiliteitskapitaalvereiste wordt zo gekalibreerd dat rekening wordt gehouden met alle kwantificeerbare risico's waaraan een verzekerings- of herverzekeringsonderneming blootstaat (bv. risico's niet-leven, leven, ziekte, marktrisico's, kredietrisico's en operationele risico's).

Minimumkapitaalvereiste (MCR): het minimale eigen vermogen dat verzekerings- en herverzekeringsondernemingen moeten aanhouden om te garanderen dat in ten hoogste 15 op de 100 jaar het kernvermogen onder nul kan zakken. De MCR moet minimum 25 % en maximum 45 % van de SCR bedragen. De MCR heeft een absolute ondergrens van 2,5 miljoen euro voor niet-levensverzekeringsondernemingen, 3,7 miljoen euro voor levensverzekeringsondernemingen, 3,6 miljoen euro voor herverzekeringsondernemingen en 6,2 miljoen euro voor ondernemingen die gelijktijdig niet-levens- en levensverzekeringsactiviteiten uitoefenden.

Standaardformule: de formule waarmee de SCR wordt berekend volgens een gestandaardiseerde methode waarvan de kalibraties zijn vastgelegd in de Solvency II-verordening.

Intern model: een aanpak waarbij alle risicomodules van de SCR worden berekend met een specifieke kalibratie die gepast is voor de onderneming in plaats van de standaardformule. Voor het gebruik van een intern model is de voorafgaande goedkeuring van de toezichthouder vereist.

Gedeeltelijk intern model: een aanpak waarbij sommige risicomodules van de SCR niet worden berekend met de standaardformule maar met een specifieke kalibratie die gepast is voor de onderneming. Gedeeltelijk interne modellen mogen worden gebruikt voor één of meerdere portefeuilles of voor alle activiteiten van de verzekerings- of herverzekeringsonderneming. Voor het gebruik van een gedeeltelijk intern model is de voorafgaande goedkeuring van de toezichthouder vereist.

Ondernemingsspecifieke parameters: verzekerings- of herverzekerings-ondernemingen mogen bij de berekening van bepaalde risicomodules binnen de standaardformule de parameters vervangen door parameters die specifiek zijn voor de betrokken onderneming. Deze mogelijkheid bestaat enkel voor de modules verzekeringstechnisch risico leven, niet-leven en ziektekosten. Ondernemingsspecifieke parameters worden gekalibreerd op basis van interne en relevante gegevens voor de onderneming met gebruikmaking van standaardmethodes. Voor het gebruik van ondernemingsspecifieke parameters is de voorafgaande goedkeuring van de toezichthouder vereist.

Criteria van EIOPA voor de indeling van verzekeringsondernemingen niet-leven volgens hun grootte (in euro):

Groot	> 1 miljard bruto premies
Middelgroot	0,1 miljard - 1 miljard bruto premies
Klein	< 0,1 miljard bruto premies

Criteria van EIOPA voor de indeling van verzekeringsondernemingen leven en gemengde verzekeringsondernemingen volgens hun grootte (in euro):

Groot	> 10 miljard bruto technische voorzieningen
Middelgroot	1 miljard - 10 miljard bruto technische voorzieningen
Klein	< 1 miljard bruto technische voorzieningen

In het vervolg van dit hoofdstuk hebben de cijfers telkens betrekking op 2019, tenzij anders vermeld.

6.1. Beschrijvende statistieken

Er zijn 58 ondernemingen naar Belgisch recht opgenomen in de onderstaande statistieken. Enkele ondernemingen naar Belgisch recht, die onder het toepassingsgebied van Solvency II vallen, hebben geen gegevens aan Assuralia gerapporteerd.

Een verzekeringsonderneming kan zijn solvabiliteitskapitaalvereiste (solvency capital requirement of SCR) berekenen met de standaardformule of een (gedeeltelijk) intern model. Eind 2019 berekenen drie ondernemingen de SCR met een volledig intern model en drie ondernemingen met een gedeeltelijk intern model. Het gros van de ondernemingen (90 %) berekent de SCR aan de hand van de standaardformule. Vijf ondernemingen die de standaardformule gebruiken, passen ook ondernemingsspecifieke parameters toe. Deze parameters worden gebruikt voor de berekening van technische risico's.

Algemene basisinformatie over de ondernemingen

	Aantal onder-nemingen	Percentage	Klein	Middel-groot	Groot
Berekeningsmethode van de SCR					
Standaardformule	52	90%	32	14	6
Gedeeltelijk intern model	3	5%	1	1	1
Volledig intern model	3	5%	1	0	2
Gebruik van ondernemingsspecifieke parameters	5	9%	3	2	0
Totaal	58		34	15	9

6.2. Solvency II balans

De Solvency II-balans is een economische balans waarbij de activa worden gewaardeerd aan hun marktwaarde en de passiva worden berekend volgens een marktconsistente benadering (Solvency II-regels). De activazijde van de Solvency II-balans bestaat grotendeels uit beleggingen met een vast rendement: 40,7 % overheidsobligaties, 17,4 % bedrijfsobligaties en -leningen en 10,6 % andere leningen en hypotheekleningen. Aandelen en vastgoed bedragen respectievelijk 3,1 % en 2,7 % van de activa. De overige activa bestaan uit deelnemingen in verbonden ondernemingen (2,1 %), cash (1,7 %), het deel van herverzekeraars in de technische voorzieningen (2,0 %), beleggingsfondsen (4,3 %), uitgestelde belastingvorderingen (0,2 %) en andere activa (2,3 %). De activa voor overeenkomsten gekoppeld aan indexen of beleggingen (tak 23-contracten) bedragen 12,9 %.

De passivazijde van de Solvency II-balans bestaat voornamelijk uit technische voorzieningen leven (58,9 %), schade (5,2 %), ziekteverzekering (4,4 %) en tak 23-contracten (12,6 %). Overige verplichtingen betreffen uitgestelde belastingverplichtingen (0,4 %), financiële verplichtingen (3,7 %), achtergestelde verplichtingen (1,3 %), deposito's van herverzekeraars (1,3 %) en andere passiva (3,0 %). Het kernvermogen (basic own funds) bedraagt 9,9 % van het balanstotaal. Er zijn aanpassingen aan de waardering van activa en passiva (-0,8 %) nodig opdat het verschil tussen activa en verplichtingen gelijk is aan het kernvermogen. Deze aanpassingen aan activa en passiva zijn voornamelijk te verwachten dividenden, uitkeringen en kosten verminderd met achtergestelde verplichtingen in het kernvermogen.

Solvency II balans (in miljoen euro) ¹	2017	2018	2019
Activa: Totaal	320.620	314.059	344.139
Bedrijfsobligaties en –leningen	63.324	59.904	60.025
Overheidsobligaties	134.680	131.247	140.165
Aandelen	10.577	9.517	10.707
Deelnemingen in verbonden ondernemingen	5.591	6.128	7.065
Leningen en hypotheken	28.028	31.183	36.441
Vastgoed en materiële vaste activa	8.599	8.758	9.253
Cash	6.052	5.650	5.924
Herverzekeringen	6.110	5.903	6.810
Beleggingsfondsen	13.154	11.961	14.678
Uitgestelde belastingvorderingen	397	446	591
Andere	8.327	8.235	7.994
Activa voor overeenkomsten gekoppeld aan indexen of beleggingen	35.782	35.127	44.486
Verplichtingen: Totaal	288.896	283.432	312.772
Technische voorzieningen leven	194.477	188.135	202.730
Technische voorzieningen schade	16.937	16.525	17.889
Technische voorzieningen ziekteverzekering (analoog aan levensverzekering)	11.170	11.234	12.096
Technische voorzieningen ziekteverzekering (analoog aan schadeverzekering)	2.626	2.721	3.099
Uitgestelde belastingverplichtingen	2.116	1.834	1.420
Financiële verplichtingen	8.921	10.126	12.722
Andere achtergestelde verplichtingen	3.882	4.071	4.306
Deposito's van herverzekeraars	3.724	3.881	4.584
Andere	9.998	10.424	10.467
Technische voorzieningen – aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen	35.042	34.481	43.460
Aanpassingen aan activa en passiva	-1.853	-1.983	-2.741
Kernvermogen	33.577	32.609	34.108
Gewoon aandelenkapitaal en verbonden uitgiftepremies	7.045	7.240	7.360
Preferente aandelen en verbonden uitgiftepremies	0	0	0
Kernvermogen van onderlinge maatschappijen	282	303	326
Surplusfondsen	379	1.486	1.580
Reconciliatiereserve	21.715	19.154	20.023
Achtergestelde verplichtingen	3.795	4.009	4.243
Netto uitgestelde belastingvorderingen	361	421	576
Andere vermogensbestanddelen (incl. overgangsregelingen)	4	0	0
Aftrekken	-4	-3	-1
Aanvullend eigen vermogen	373	402	492

¹ De steekproef van de tabel op deze bladzijde is niet constant over de jaren heen.

6.3. Overzicht van de kapitaalvereisten

De solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR) stijgt in 2019 naar 17,8 miljard euro. De SCR stijgt 10,7 % ten opzichte van 2018 en 1,5 % ten opzichte van 2017. Het in aanmerking komend eigen vermogen stijgt naar 34,4 miljard euro. Ten opzichte van 2018 stijgt het in aanmerking komend eigen vermogen met 4,7 % en ten opzichte van 2017 stijgt het met 1,5 %. Het in aanmerking komend eigen vermogen stijgt echter relatief gezien minder dan de SCR waardoor de SCR-ratio in 2019 daalt naar 192 %, waarmee de SCR-ratio op hetzelfde niveau komt als in 2017. In 2018 bedroeg de gemiddelde SCR-ratio nog 203 %. De MCR-ratio, die het in aanmerking komend eigen vermogen afzet ten opzichte van het absoluut minimum aan vereist kapitaal, bedraagt eind 2019 411 %. De Belgische verzekeringssector heeft dus een zeer comfortabele marge bovenop het vereist kapitaal van Solvency II.

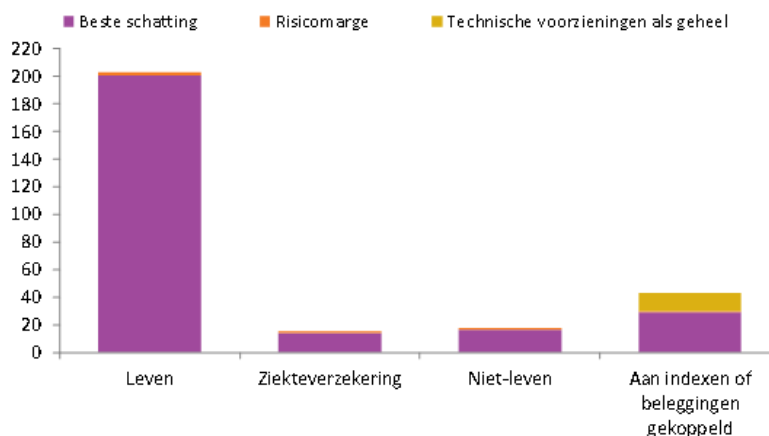
(in miljoen euro) ¹	SCR			MCR		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Vereist kapitaal	17.581	16.122	17.847	7.439	6.745	7.455
In aanmerking komend eigen vermogen	33.836	32.795	34.350	31.299	29.910	30.637
Surplus	16.255	16.673	16.503	23.860	23.166	23.182
Solvabiliteitsratio	192%	203%	192%	421%	443%	411%

6.4. Technische voorzieningen

Onder Solvency II worden de technische voorzieningen opgesplitst in een beste schatting en een risicomarge. Daarnaast zijn er ook technische voorzieningen die als een geheel worden berekend (replicating portfolios). De technische voorzieningen leven (excl. tak 23-contracten) bedragen 202,7 miljard euro en zijn opgebouwd uit een beste schatting (200,3 miljard euro) en een risicomarge (2,5 miljard euro). De technische voorzieningen ziekteverzekering (15,2 miljard euro, waarvan 13,8 miljard euro beste schatting) en niet-leven (17,9 miljard euro, waarvan 16,8 miljard euro beste schatting) zijn beduidend minder omvangrijk dan de technische voorzieningen leven. De technische voorzieningen voor tak 23-contracten (aan indexen of beleggingen gekoppelde verzekeringen) bedragen 43,5 miljard euro en bevatten een risicomarge van 0,3 miljard euro.

Technische voorzieningen

(in miljard euro)

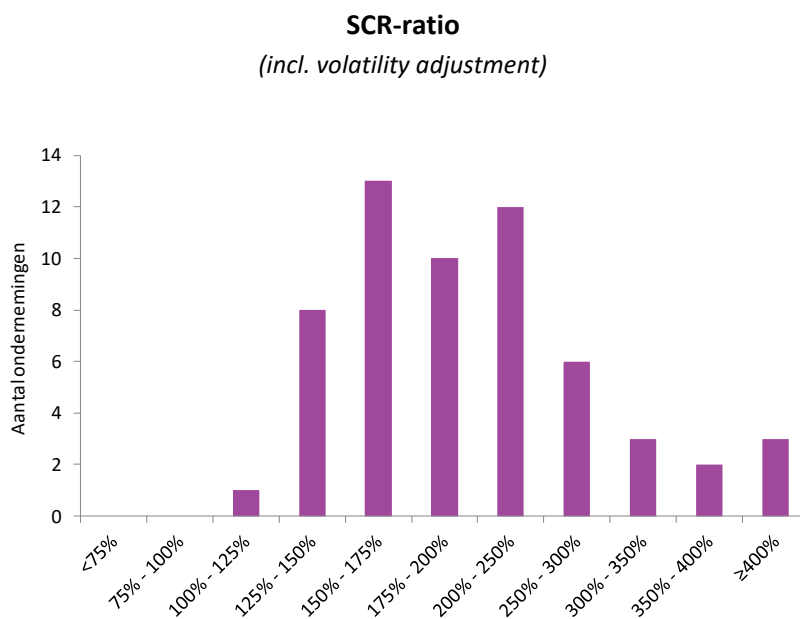

¹ De steekproef van de tabel op deze bladzijde is niet constant over de jaren heen.

6.5. SCR ratio

6.5.1. Verdeling van de solvabiliteitsratio's

De solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR) vertegenwoordigt het eigen vermogen dat ondernemingen moeten aanhouden om te garanderen dat in ten hoogste één op 200 jaar het kernvermogen onder nul kan zakken. Eind 2019 voldoen alle verzekeringsondernemingen aan de solvabiliteitskapitaalvereiste. De gemiddelde SCR-ratio voor de Belgische verzekeringssector bedraagt 192 %. 32 ondernemingen hebben een SCR-ratio in het interval 100 % - 200 %. Maar liefst 26 ondernemingen hebben een SCR-ratio groter dan 200 %.

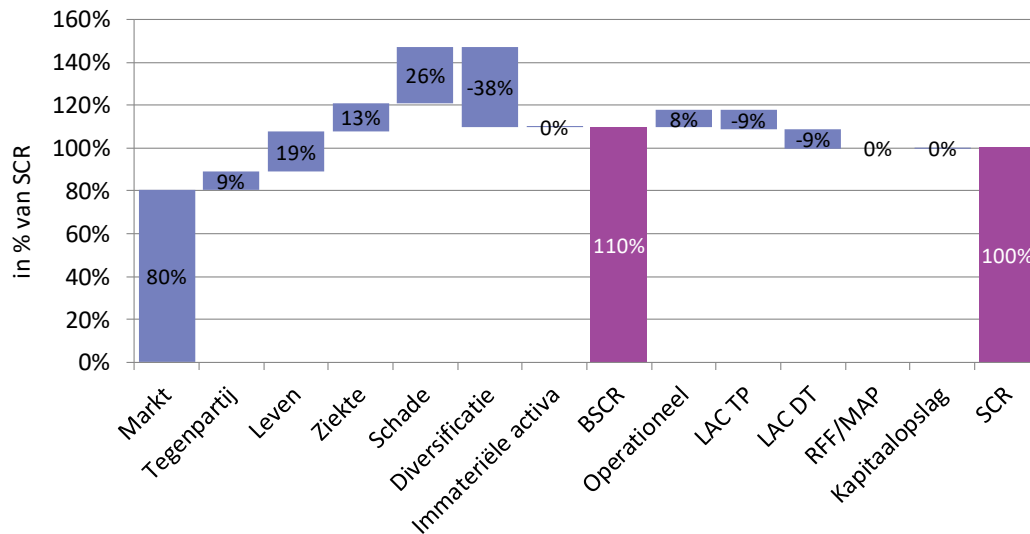
6.5.2. Gemiddelde SCR-ratio's volgens grootte van de onderneming

Middelgrote verzekeringsondernemingen hebben gemiddeld genomen een iets lagere SCR-ratio (179 %) dan kleine (195 %) of grote (196 %) verzekeringsondernemingen.

6.5.3. Samenstelling van de SCR berekend volgens de standaardformule

De grafiek geeft het relatieve belang weer van de verschillende risicomodules en aanpassingen bij de berekening van de SCR. De module marktrisico neemt met 80 % het belangrijkste aandeel in bij de berekening van de SCR. De bijdrage aan de kapitaalvereiste door verzekeringstechnische risico's bedraagt 19 % voor levensverzekeringen, 13 % voor ziekteverzekeringen en 26 % voor schadeverzekeringen. De diversificatie-effecten tussen de risicomodules bedragen 38 % en verlagen de kernsolvabiliteitskapitaalvereiste (basic solvency capital requirement of BSCR) in aanzienlijke mate. Bovenop de BSCR bedraagt de kapitaalvereiste voor de module operationeel risico 8 %. Het verliescompensatievermogen van technische voorzieningen (loss-absorbing capacity of technical provisions of LAC TP) is met 9 % relatief beperkt. Het verliescompensatievermogen van uitgestelde belastingen (loss-absorbing capacity of deferred taxes of LAC DT) bedraagt eveneens 9 % en wordt voor de meerderheid van de ondernemingen beperkt door de limiet die de NBB heeft opgelegd.

Samenstelling van de SCR

LAC TP = verliescompensatievermogen van technische voorzieningen

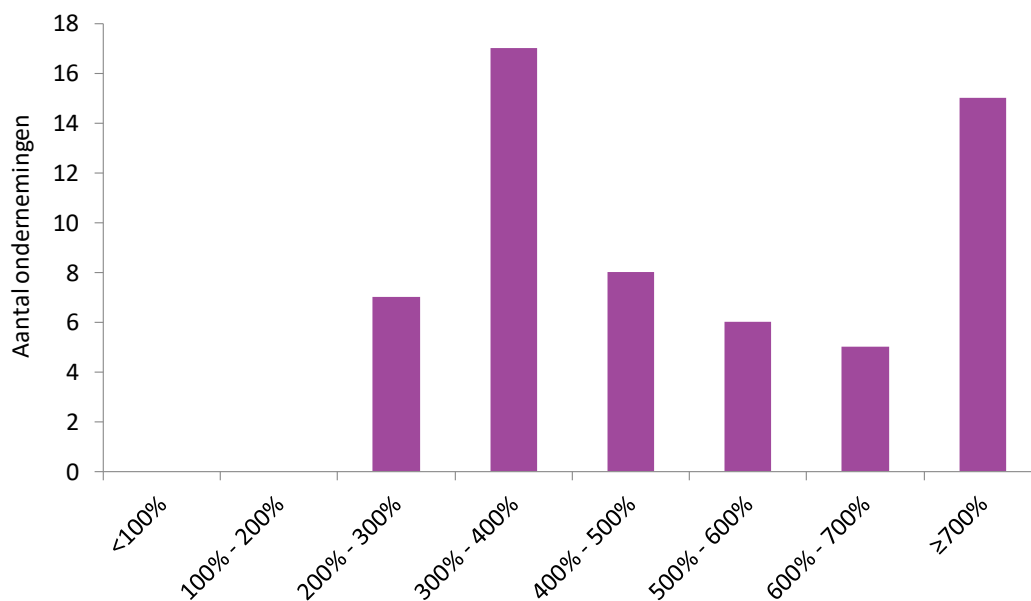
LAC DT = verliescompensatievermogen van uitgestelde belastingen

RFF/MAP = ring-fenced funds & matching adjustment portfolios

6.6. Verdeling van de MCR-ratio's

De minimumkapitaalvereiste vertegenwoordigt het minimale eigen vermogen dat verzekeringsondernemingen moeten aanhouden. De gemiddelde MCR-ratio voor de Belgische verzekeringssector bedraagt 411 %. Geen enkele onderneming heeft een MCR-ratio kleiner dan 200 %. De MCR-ratio varieert sterk van onderneming tot onderneming. 24 van de 58 ondernemingen hebben een MCR-ratio tussen 200 % en 400 %. 34 ondernemingen hebben een MCR-ratio groter dan 400 %.

MCR-ratio

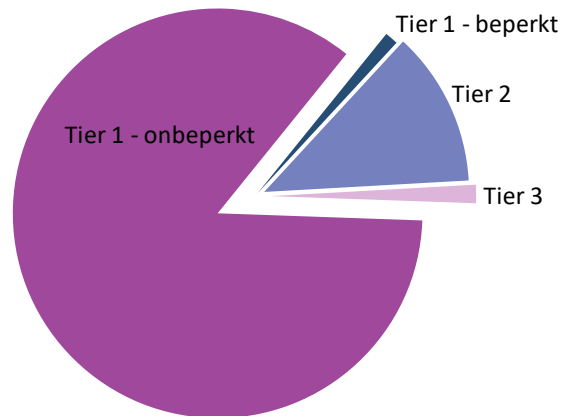
6.7. In aanmerking komend eigen vermogen

Het in aanmerking komend eigen vermogen om de SCR af te dekken bestaat voor 85 % uit onbeperkt Tier 1 eigen vermogen. Het onbeperkt Tier 1 eigen vermogen omvat gewoon aandelenkapitaal en uitgiftepremies, beginkapitaal of ledenbijdragen van onderlinge maatschappijen, surplusfondsen en de reconciliatiereserve. Het beperkt Tier 1 eigen vermogen maakt slechts voor 1 % deel uit van het in aanmerking komend eigen vermogen en bestaat voornamelijk uit eeuwigdurende achtergestelde schulden.

Het Tier 2 eigen vermogen maakt voor 12 % deel uit van het in aanmerking komend eigen vermogen en bestaat voornamelijk uit achtergestelde schulden met een oorspronkelijke looptijd van minstens tien jaar. Het Tier 2 eigen vermogen omvat ook het aanvullend eigen vermogen, dat voornamelijk bestaat uit suppletiebijdragen die onderlinge maatschappijen met variabele premies binnen het komende jaar van hun leden kunnen eisen.

Het in aanmerking komend eigen vermogen bestaat slechts voor 1 % uit Tier 3 eigen vermogen. Het Tier 3 eigen vermogen bestaat uit netto uitgestelde belastingvorderingen.

In aanmerking komend eigen vermogen om de SCR af te dekken

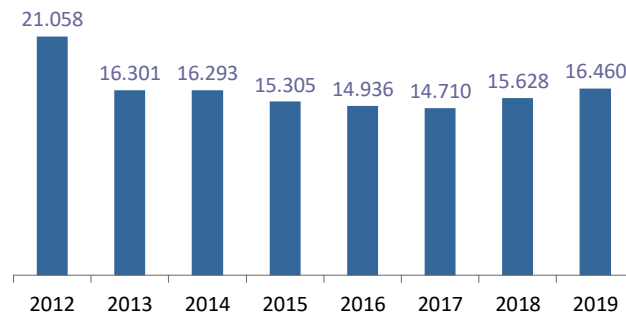

7. Evolutie van de voornaamste resultaten

7.1. Levensverzekeringen

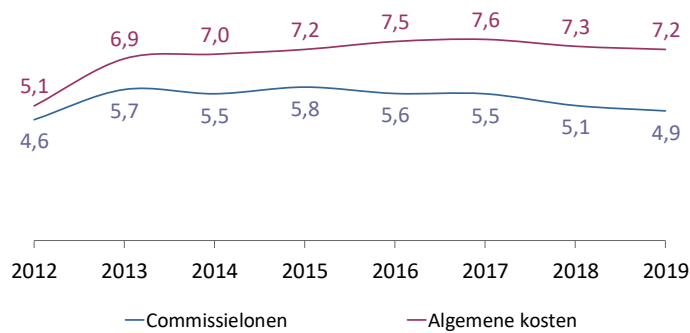
Verdiende premies

(in miljoen euro)

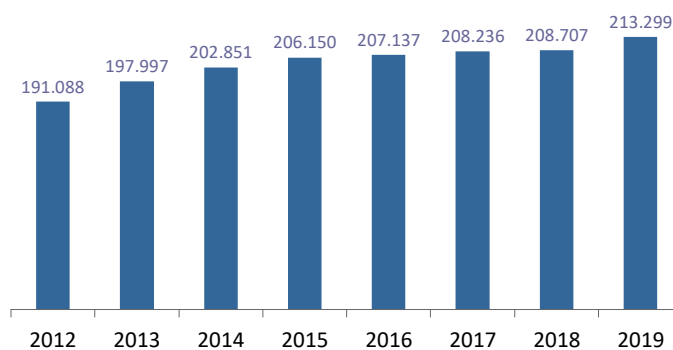
Commissielonen en algemene kosten

(in % van de verdiende premies)

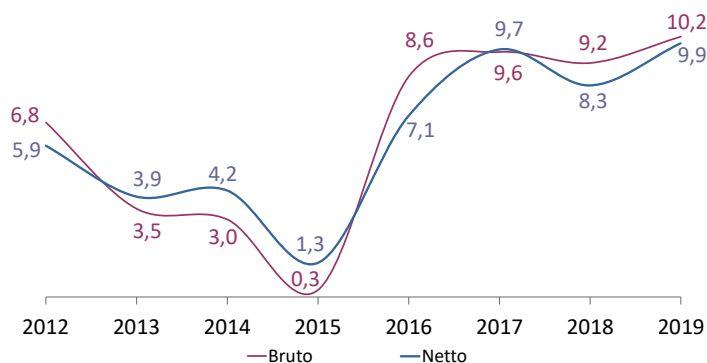
Gemiddelde technische voorzieningen

(in miljoen euro)

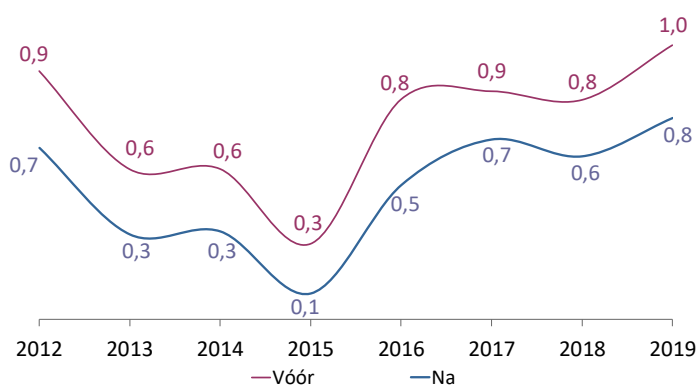
Technisch-financiële saldi na WD

(in % van de verdiende premies)

Netto technisch-financiële saldi vóór en na WD

(in % van de gemiddelde technische voorzieningen)

WD : winstdeelname

In 2012 bedroegen de verdiende premies voor de levensverzekeringsverrichtingen 21,1 miljard euro. Deze uitschieter is het gevolg van de verhoging op 1 januari 2013 van de premietaks van 1,1 % naar 2 % voor het merendeel van de individuele levensverzekeringsproducten. De verkoop van deze producten kende bijgevolg eind 2012 een boost, maar liep in 2013 terug naar 16,3 miljard euro. Van 2013 tot 2017 daalden de verdiende premies voor de levensverzekeringsverrichtingen jaarlijks om in 2017 uit te komen op 14,7 miljard euro, wat neerkomt op een daling van 9,8 % op 4 jaar tijd. In 2018 en 2019 wordt deze dalende trend doorbroken en bedragen de verdiende premies respectievelijk 15,6 miljard euro en 16,5 miljard euro. Tegenover 2018 gaan de verdiende premies voor levensverzekeringsverrichtingen er in 2019 dus met 5,3 % op vooruit.

De groei van de verdiende premies is verdeeld over drie segmenten, namelijk de directe verzekeringsverrichtingen in België (+337 miljoen euro), de directe verzekeringsverrichtingen in het buitenland (+512 miljoen euro) en de verrichtingen in de aangenomen herverzekering (-17 miljoen euro).

Gedurende de periode 2012-2018 daalden de commissielonen ieder jaar. Ze evolueerden van 963 miljoen euro in 2012 naar 798 miljoen euro in 2018. Door de daling van de premie-inkomsten lagen de relatieve commissielonen echter hoger in de periode 2013-2017 (5,5 %) dan in 2012 (4,6 %). Door het gecombineerde effect van de stijging van de premie-inkomsten en de daling van de commissielonen namen de relatieve commissielonen in 2018 af en kwamen ze uit op 5,1 %. In 2019 kennen de commissielonen een stijging naar 806 miljoen euro. Rekening houdend met de

stijging van de verdiende premies, dalen de relatieve commissielonen echter met 0,2 procentpunten naar 4,9 %.

Tussen 2012 en 2019 stijgen de algemene kosten van 1.068 naar 1.185 miljoen euro. In 2019 bedragen de algemene kosten 7,2 % van de verdiende premies.

Terwijl de verdiende premies 16,5 miljard euro bedragen in 2019, vertegenwoordigen de uitkeringen 17,0 miljard euro, tegenover 16,7 miljard euro in 2018; de technische voorzieningen stijgen van 208,1 miljard euro aan het begin van het boekjaar naar 218,5 miljard euro aan het einde van het boekjaar.

De toename van de gemiddelde technische voorzieningen bedroeg 3,6 % in 2013 maar kromp jaar na jaar, van 2,5 % in 2014 naar 0,2 % in 2018. In 2019 is er opnieuw een sterkere stijging. De gemiddelde technische voorzieningen stijgen met 2,2 % om uit te komen op 213,3 miljard euro.

Tussen 2012 en 2017 daalden de netto financiële opbrengsten in functie van de gemiddelde technische voorzieningen geleidelijk van 5,0 % in 2012 naar 3,6 % in 2017. In 2018 vielen de relatieve netto financiële opbrengsten terug naar 1,8 % na teleurstellende beursresultaten die tot negatieve waardecorrecties hebben geleid. In absolute bedragen vertegenwoordigen de financiële opbrengsten in 2018 slechts 3,7 miljard euro, tegenover 9,5 miljard euro in 2012 en 10,0 miljard euro in 2014. Dankzij de positieve waardecorrecties in tak 23 halen de netto financiële opbrengsten in 2019 weer het niveau uit 2012 en bedragen ze 5,0 % van de gemiddelde technische voorzieningen. In absolute bedragen vertegenwoordigen de financiële opbrengsten 10,6 miljard euro in 2019, het hoogste niveau in de periode.

In 2019 bedraagt het brutosaldo vóór beleggingsopbrengsten in functie van de gemiddelde technische voorzieningen -4,2 %, tegenover -1,1 % in 2018. Dit slechtere resultaat is het gevolg van de stijging van de uitkeringen en de technische voorzieningen.

Het bruto technisch-financieel saldo uitgedrukt in procent van de verdiende premies stijgt van 9,2 % in 2018 naar 10,2 % in 2019, het hoogste niveau in de periode. Het netto technisch-financieel saldo uitgedrukt in procent van de verdiende premies bedraagt 9,9 % in 2019, tegenover 8,3 % in 2018.

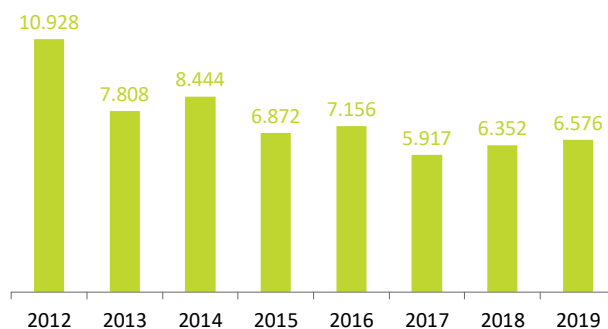
Het netto technisch-financieel saldo na winstdeelname, uitgedrukt in procent van de gemiddelde technische voorzieningen, stijgt van 0,6 % in 2018 naar 0,8 % in 2019, het hoogste niveau in de periode.

In 2019 bedragen de dotaties aan de winstdeelnemingen 0,28 % van de voorzieningen. Dat is een stijging tegenover 2018 en 2017, toen deze dotaties respectievelijk 0,21 % en 0,18 % bedroegen, maar een daling tegenover 2016, toen hiervoor 0,33 % werd genoteerd. De hogere dotaties aan de winstdeelnemingen in 2019 zijn het gevolg van de hogere financiële opbrengsten en wellicht ook van de evolutie waarbij het gewaarborgd rendement op nieuwe contracten afneemt en de klemtoon op winstdeelname toeneemt.

7.1.1. Individuele verzekering met gewaarborgde rentevoet (tak 21)

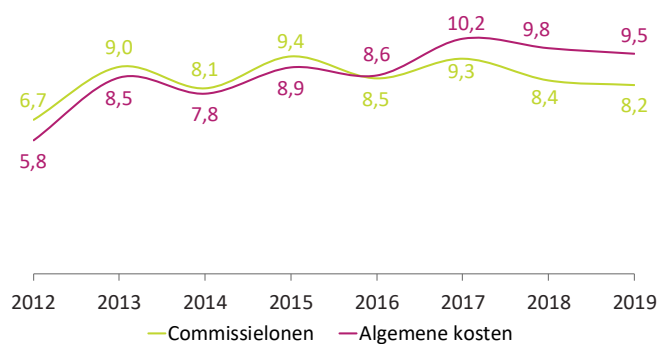
Premies

(in miljoen euro)

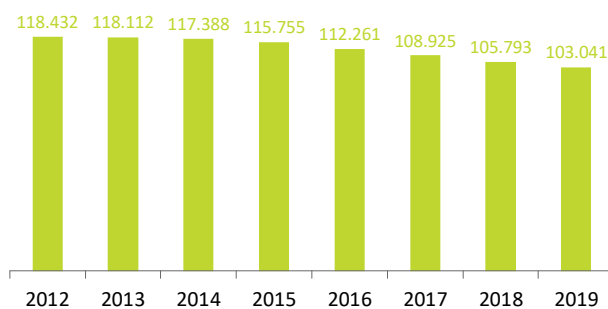
Commissielonen en algemene kosten

(in % van de verdiende premies)

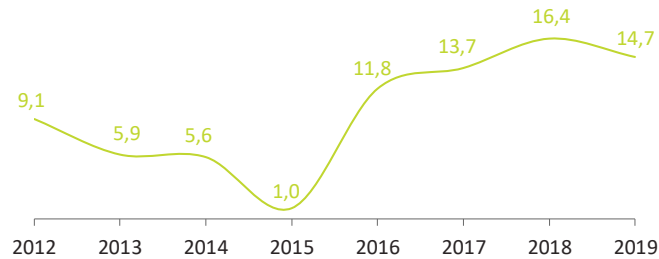

Gemiddelde technische voorzieningen

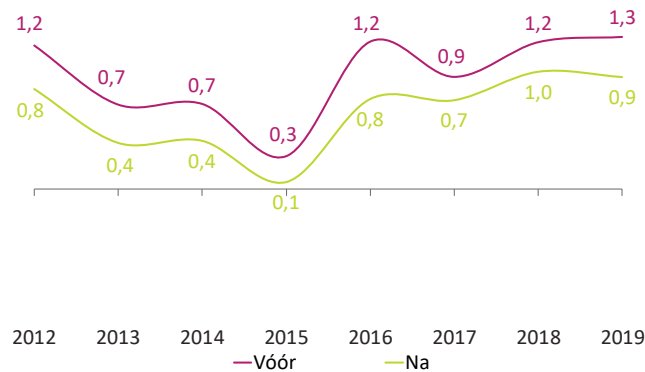
(in miljoen euro)

Bruto technisch-financiële saldi na WD (in % van de verdiende premies)

Bruto technisch-financiële saldi voor en na WD (in % van de gemiddelde technische voorzieningen)

WD: winstdeelname

Het premievolume van de individuele levensverzekeringen met gewaarborgde rente (tak 21) kent in 2013 een aanzienlijke terugval van het incasso (-25,6 %) door de verhoging van de premietaks tot 2 %. Ondanks het lichte herstel dat in 2014 wordt genoteerd, blijft het premievolume vanaf 2015 ruwweg schommelen tussen de 6 en de 7 miljard euro. In 2019 stijgt het premie-incasso van de tak 21-verzekeringen met 3,5 % ten opzichte van 2018 tot 6,6 miljard euro.

Sinds 2013 boeken de verzekeringsondernemingen hogere kostenratio's in vergelijking met 2012. Voor de algemene kosten kan dit deels verklaard worden door de lagere totale premie-inkomens van de desbetreffende jaren (2013-2019) in vergelijking met 2012. Het verband tussen commissie en premie is echter minder recht evenredig. De commissielonen worden immers niet alleen toegekend op basis van de nieuwe productie maar ook op basis van de portefeuille (de voorzieningen). Het totaal bedrag aan commissielonen, op nieuwe productie en voorzieningen, is weliswaar jaarlijks gedaald van 730,7 miljoen euro in 2012 tot 532,6 miljoen euro in 2018, om vervolgens licht toe te nemen tot 538,5 miljoen euro in 2019. In de jaren 2013, 2015 en 2017 was de terugval van het premievolume evenwel veel sterker dan de daling van de commissielonen. Dit verklaart de schommelingen van de 'commissielonen, uitgedrukt in procent van de verdiende

premies': 9,0 % in 2013, 9,4 % in 2015 en 9,3 % in 2017 tegenover 8,1 % in 2014, 8,5 % in 2016, 8,4 % in 2018 en 8,2 % in 2019.

Samen komen de kosten en commissielonen in 2019 uit op 17,7 % van de premies, tegenover 18,2 % in 2018. Deze ratio's liggen beduidend hoger dan in 2012 (12,5 %), wanneer het premievolume aanzienlijk hoger was.

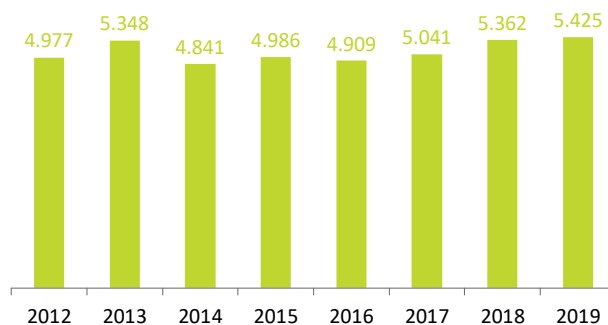
De winstdeelname uitgedrukt in procent van de gemiddelde technische voorzieningen, stijgt van 0,25 % in 2018 naar 0,34 % in 2019. In de geobserveerde periode werd in 2017 het laagste winstdeelnamepercentage (0,20 %) genoteerd, terwijl het hoogste niveau (bijna 0,5 %) in 2016 werd bereikt.

Uitgedrukt in percentage van de voorzieningen neemt het bruto technisch-financieel saldo vóór winstdeelname licht toe van 1,2 % in 2018 tot 1,3 % in 2019. Door de toename van de winstdeelname noteert het bruto technisch-financieel saldo na winstdeelname in 2019 een daling. Het neemt af tot 0,9 % van de gemiddelde technische voorzieningen.

7.1.2. Groepsverzekering met gewaarborgd rendement (tak 21)

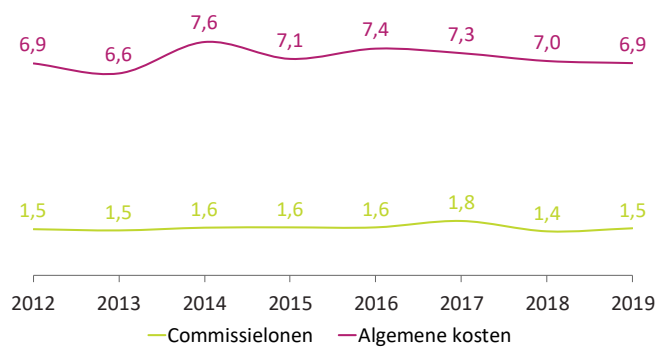
Premies

(in miljoen euro)

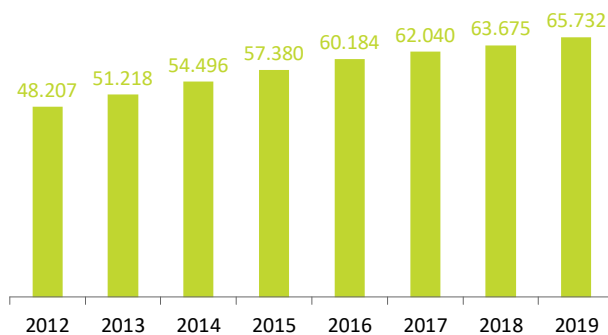
Commissielonen en algemene kosten

(in % van de verdiende premies)

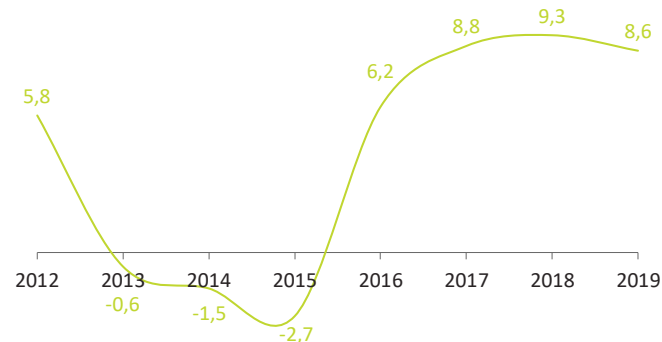

Gemiddelde technische voorzieningen

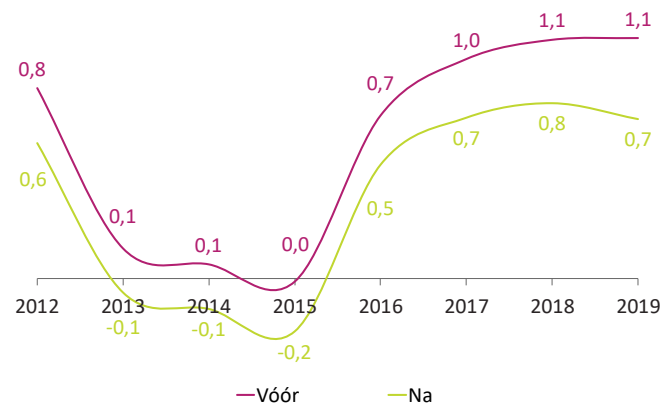
(in miljoen euro)

Bruto technisch-financiële saldi na WD (in % van de verdiende premies)

Bruto technisch-financiële saldi voor en na WD (in % van de gemiddelde technische voorzieningen)

WD: winstdeelname

In tegenstelling tot de individuele levensverzekeringsverrichtingen kennen de premie-inkomens van de groepsverzekering een minder volatiel verloop. In 2015 steeg het premievolumen met 3,0 % tot bijna 5 miljard euro als gevolg van de toename van het premie-incasso van de ondernemingsplannen en in het bijzonder van de vervroegde stortingen in bonusplannen ter anticipatie op een daling van de rentevoeten. Deze vervroegde stortingen gaven een lichte terugval van het premievolumen in 2016. In 2019 neemt het premievolumen voor het derde opeenvolgende jaar opnieuw toe tot 5,4 miljard euro. De gunstige economische context heeft een positief effect hierin.

De algemene kosten in functie van de verdiende premies nemen in 2019 af met 0,1 procentpunt tot 6,9 %. De commissielonen in functie van de verdiende premies stijgen in 2019 met 0,1 procentpunt tot 1,5 %.

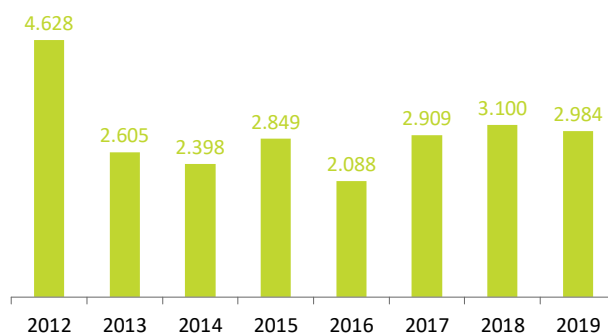
Tussen 2012 en 2019 kennen de groepsverzekeringen een aanhoudende groei van de gemiddelde technische voorzieningen. In 2019 nemen de gemiddelde technische voorzieningen met 2 miljard euro toe tegenover 2018 en bedragen 65,7 miljard euro.

Het bruto technisch-financiële saldo vóór winstdeelname komt in 2019 uit op 1,1 % van de gemiddelde technische voorzieningen en blijft daarmee constant in vergelijking met 2018. Het

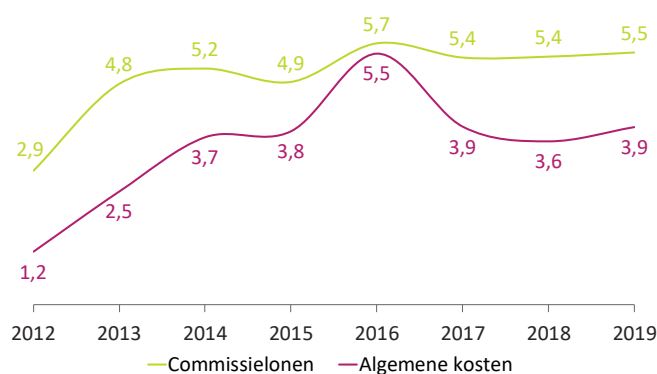
bruto technisch-financieel saldo na verrekening van de winstdeelneming bedraagt 0,7 % van de gemiddelde technische voorzieningen in 2019, tegenover 0,8 % in 2018. Tijdens de geobserveerde periode wordt de hoogste waarde voor de dotaties aan winstdeelnemingen in 2019 genoteerd (0,36 % van de gemiddelde technische voorzieningen). In de periode van 2012 tot 2018 schommelen de dotaties ruwweg tussen 0,20 % en 0,28 %.

7.1.3. Individueel tak 23

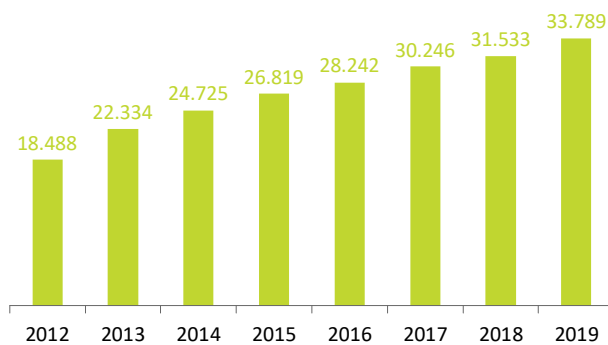
Premies
(in miljoen euro)

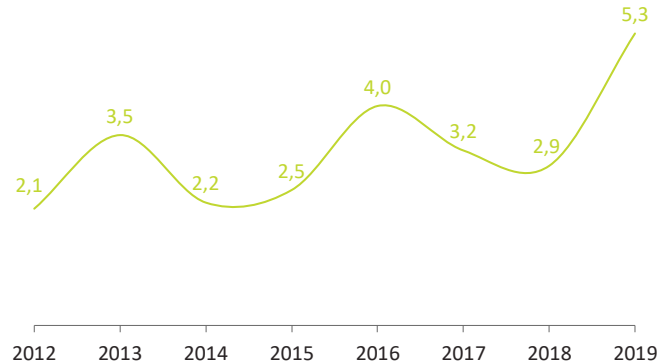
Commissielonen en algemene kosten
(in % van de verdiende premies)

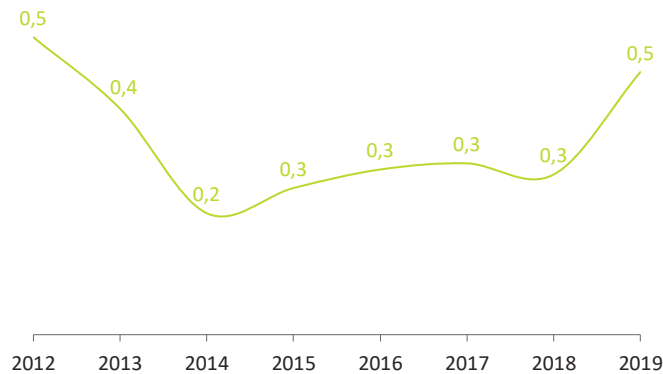
Gemiddelde technische voorzieningen
(in miljoen euro)

Bruto technisch-financiële saldi (in % van de verdiende premies)

Bruto technisch-financiële saldi (in % van de gemiddelde technische voorzieningen)

In 2012 kenden de premie-inkomens van de tak 23-verzekeringen een uitzonderlijk niveau als gevolg van de aangekondigde stijging van de premietaks van 1,1 % naar 2 % op 1 januari 2013, de goede beursprestaties alsook de historisch lage rentevoeten. Door de stijging van de premietaks daalden de premie-inkomens van 4,6 miljard euro in 2012 naar 2,6 miljard euro in 2013 en 2,4 miljard euro in 2014. De betere beursresultaten in 2015 en de terugval ervan in 2016 leidden tot een toename van het premievolume in 2015 (+18,8 % tot 2,8 miljard euro) en een daling in 2016 (-26,7 % tot 2,1 miljard euro). Het herstel van de beursresultaten in combinatie met de lage aanhoudende rente-omgeving verklaren het toenemend succes van de tak 23-verzekeringen die in 2017 opnieuw een stijging van het incasso met 39,3 % tot 2,9 miljard euro geven en ook in 2018 en 2019 premie-inkomens noteren van om en nabij de 3 miljard euro.

De bruuske wendingen van het premievolume tussen 2012 en 2017 zorgen voor een dito verloop van de relatieve algemene kosten. Uitgedrukt in procent van de verdiende premies nemen de algemene kosten jaarlijks toe van 1,2 % in 2012 tot 5,5 % in 2016 en vallen in 2017 en 2018 terug tot respectievelijk 3,9 % en 3,6 %. In 2019 nemen de algemene kosten in functie van de verdiende premies opnieuw toe met 0,3 procentpunten tot 3,9 %.

Aangezien de commissielonen niet alleen worden toegekend op basis van de nieuwe productie maar ook op basis van de portefeuille, is het verband tussen commissie en premievolume minder recht evenredig. Dit verklaart het atypisch verloop van de commissielonen in functie van de verdiende premies: zo kennen de relatieve commissielonen in 2013 een forse stijging van 1,9 procentpunten tegenover 2012 tot 4,8 %. In 2016 bereiken de relatieve commissielonen met 5,7 % het hoogste niveau om dan lichtjes af te nemen tot 5,4 % in 2017. In 2018 en 2019 blijven de relatieve commissielonen met respectievelijk 5,4 % en 5,5 % vrijwel op hetzelfde niveau.

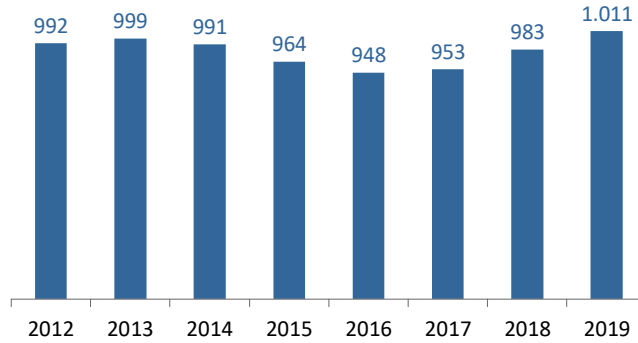
De verhoogde aantrekkelijkheid van de tak 23-producten en de stijging van de marktwaarde van de beleggingen hebben ertoe geleid dat de technische voorzieningen sinds 2012 een sterke groei kenden. In 2019 bereiken de gemiddelde technische voorzieningen 33,8 miljard euro tegenover 31,5 miljard euro in 2018.

Uitgedrukt in percentage van de gemiddelde technische voorzieningen, stijgt het bruto technisch-financieel saldo met 0,2 procentpunten tegenover 2018 en komt uit op 0,5 %.

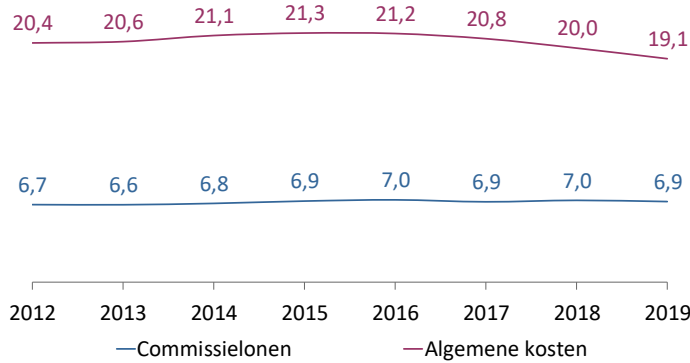
7.2. Niet-Levensverzekeringen

7.2.1. Arbeidsongevallen (wet van 1971 - private sector)

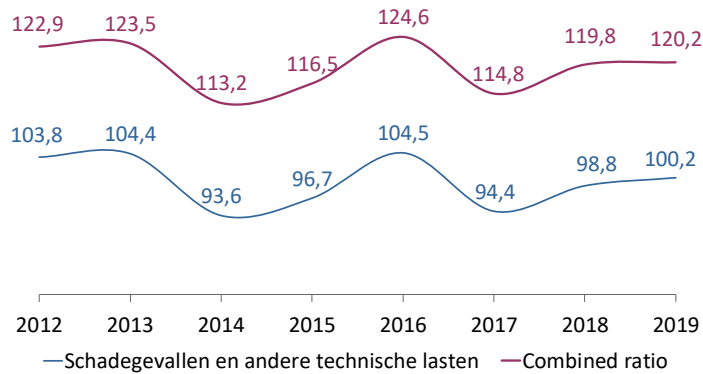
Verdiende premies
(in miljoen euro)

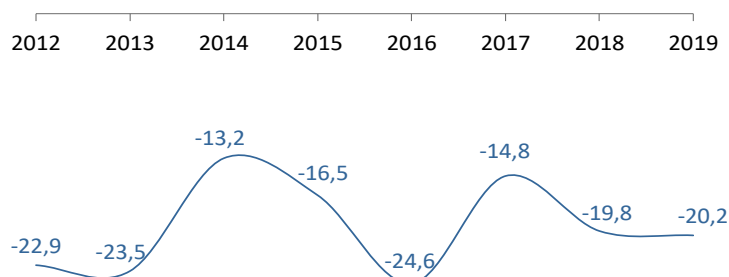
Commissielonen en algemene kosten
(in % van de verdiende premies)

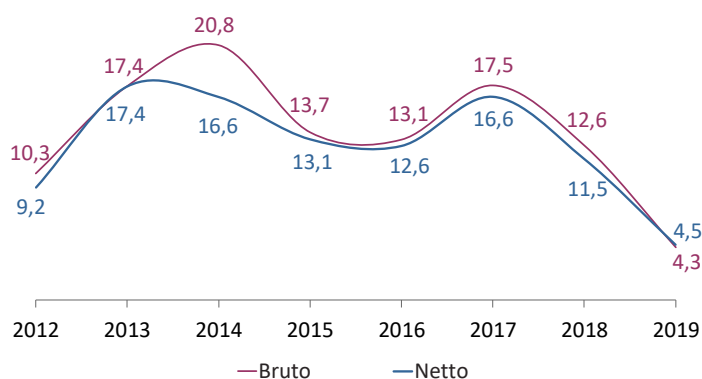
Schadegevallen (incl. technische lasten) en combined ratio
(in % van de verdiende premies)

Technisch resultaat (in % van de verdiende premies)

Technisch-financiële saldi (in % van de verdiende premies)

Tussen 2013 en 2016 daalden de verdiende premies in de tak arbeidsongevallen - wet van 1971 gedurende drie opeenvolgende jaren. Ze evolueerden van 999 miljoen euro in 2013 naar 948 miljoen euro in 2016, wat neerkomt op een daling van 5,2 %. Deze daling was vooral het gevolg van de sterke concurrentie tussen de verzekeringsondernemingen door de afgenomen schadefrequentie in de betrokken periode.

Van 2017 tot 2019 stijgen de verdiende premies respectievelijk met 0,5 %, 3,1 % en 2,9 % als gevolg van de meer uitgesproken stijging van het aantal werknemers en de gezondheidsindex. In 2019 komen de verdiende premies in de tak arbeidsongevallen - wet van 1971 uit op 1.011 miljoen euro.

De commissielonen in functie van de verdiende premies zijn de laatste jaren stabiel gebleven. Zij bedragen 6,9 % in 2019. De relatieve algemene kosten nemen sinds 2015 af, zowel in absolute waarde als in procent van de verdiende premies; in 2019 dalen zij naar 19,1 % van de verdiende premies.

Door een stijging van de relatieve uitkeringen in 2015 en een toename van de relatieve voorzieningen in 2016 nam de schaderatio toe van 93,6 % in 2014 tot 104,5 % in 2016. In 2017 leidde vooral de stabiliteit van de relatieve voorzieningen – vergeleken met de stijging in 2016 – tot een scherpe daling van de schaderatio, naar 94,4 %. In 2018 namen de relatieve voorzieningen opnieuw toe, waardoor de schaderatio weer oplom tot 98,8 %.

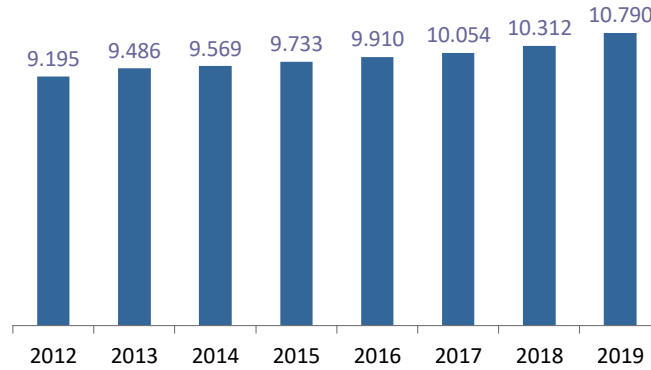
In 2019 nemen zowel de relatieve uitkeringen als de relatieve voorzieningen licht toe, wat de schaderatio doet stijgen naar 100,2 %. Het technisch resultaat kent bijgevolg een daling, en evolueert van -19,8 % van de verdiende premies in 2018 naar -20,2 % in 2019.

De sterke daling van de financiële opbrengsten heeft samen met de stijging van de schadelast (andere technische lasten inbegrepen) geleid tot een terugval van het bruto technisch-financieel saldo. Uitgedrukt in procent van de verdiende premies daalt dit saldo in 2019 met 8,3 procentpunten naar 4,3 %.

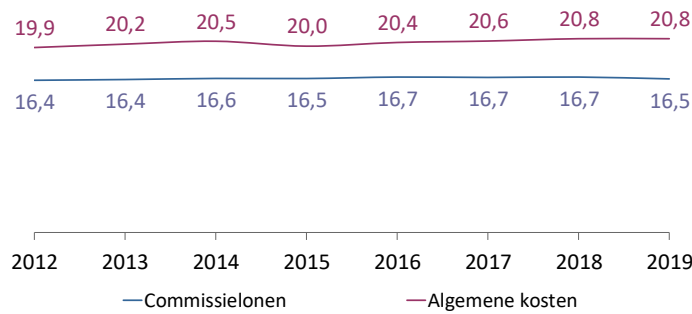
In 2019 bedraagt het resultaat van de afgestane herverzekering 0,2 % van de verdiende premies, en ligt het dus hoger dan in 2018 (-1,1 %). Het nettoresultaat van de verrichtingen arbeidsongevallen - wet van 1971 bedraagt 4,5 % van de verdiende premies in 2019, tegenover 11,5 % in 2018. Dat geeft een positief netto technisch-financieel saldo van 46 miljoen euro in 2019, tegenover 113 miljoen euro in 2018.

7.2.2. Brand, ongevallen en allerlei risico's (BOAR)

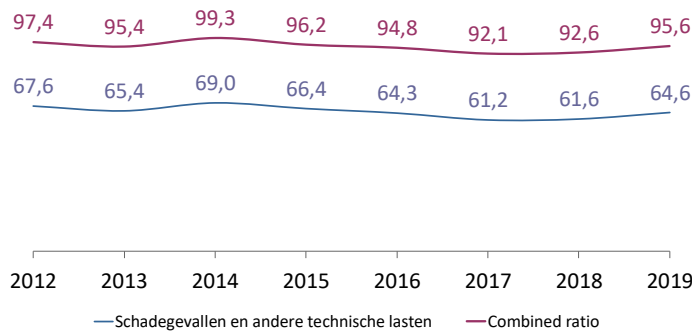
Verdiende premies
(in miljoen euro)

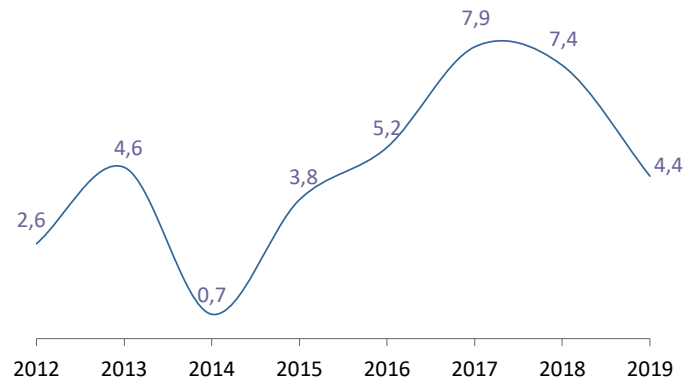
Commissielonen en algemene kosten
(in % van de verdiende premies)

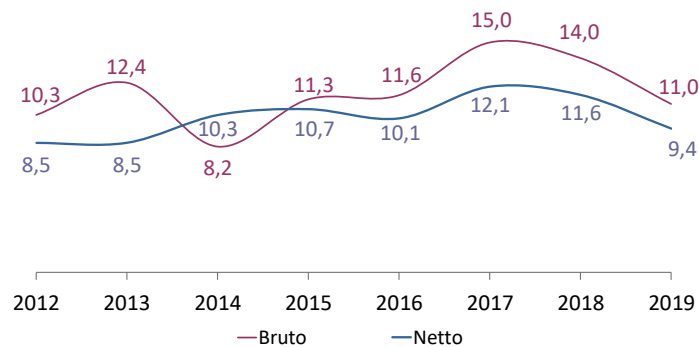
Schadegevallen (incl. technische lasten) en combined ratio
(in % van de verdiende premies)

Technisch resultaat (in % van de verdiende premies)

Technisch-financiële saldi (in % van de verdiende premies)

De verdiende premies voor de verzekeringen "brand, ongevallen en allerlei risico's" (BOAR) zijn tussen 2012 en 2019 jaarlijks gestegen. In 2019 zien we de sterkste stijging uit de onderzochte periode, met 4,6 %. In 2018 en 2017 ging het om stijgingen van respectievelijk 2,6 % en 1,5 %. De gemiddelde stijging over de hele onderzochte periode bedraagt 2,3 %. Ten opzichte van 2012 is het premie-inkomen voor de BOAR-verzekeringen eind 2019 met 17,4 % gestegen.

De commissielonen in functie van de verdiende premies dalen in 2019 naar 16,5 %, tegenover 16,7 % in 2018. De relatieve algemene kosten zijn de laatste twee jaren stabiel gebleven. Met een stagnatie op 20,8 % blijven ze zich situeren op het hoogste niveau van de in aanmerking genomen periode. De som van beide kostenposten is in 2019 met 0,2 procentpunten gedaald ten opzichte van 2018 en bevindt zich zo weer op het niveau van 2017.

In 2014 was de schadelast (andere technische lasten inbegrepen) voor de BOAR-verzekeringen opgelopen tot 69 % van de verdiende premies. Deze stijging is deels toe te schrijven aan de Pinksterstorm die geleid heeft tot 180.000 verzekerde schadegevallen in de takken brand en voertuigcasco. De totale schadelast hiervan bedroeg om en bij de 655 miljoen euro. Gedurende de drie daaropvolgende jaren daalde de schadelast weer, voornamelijk door een daling van de uitkeringen, om in 2017 uit te komen op 61,2 % van de verdiende premies. In 2018 steeg de schadelast weer licht naar 61,6 % van de verdiende premies door een toename van de uitkeringen. In 2019 noteren we een stijging van de schaderatio naar 64,6 %. Deze is vooral het gevolg van de stijging van de relatieve voorzieningen, maar ook van de lichte stijging van de relatieve uitkeringen.

De evolutie van de combined ratio wordt grotendeels bepaald door de evolutie van de schadelast. Bijgevolg stijgt ook de combined ratio in 2019 en bedraagt deze 95,6 % van de verdiende premies. Uit de analyse van de voornaamste takken BOAR (zie sectie 8) blijkt dat de evolutie van de combined ratio aanzienlijk kan verschillen naargelang de in aanmerking genomen activiteiten.

De achteruitgang van het relatieve technische resultaat met 3 procentpunten in 2019 en de status quo van de netto financiële opbrengsten zorgen samen voor een sterke afname van het relatieve bruto technisch-financiële resultaat, namelijk met 3 procentpunten: dit resultaat bedraagt 11,0 % in 2019.

Door de tussenkomst van de herverzekeraars in 2014, vooral in de schadelast veroorzaakt door de Pinksterstorm, bedroeg het technisch-financieel saldo van de afgestane herverzekering 199 miljoen euro. Het netto technisch-financieel saldo voor de BOAR-verzekeringen bedroeg in 2014 aldus 10,3 % van de verdiende premies; dat is 2,1 procentpunten meer dan het bruto technisch-financieel saldo.

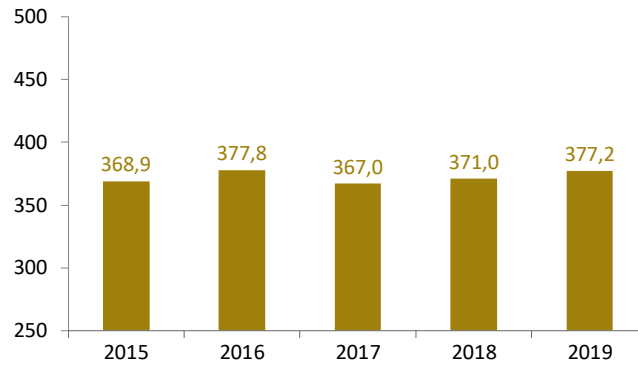
In 2019 bedraagt het technisch-financieel saldo van de afgestane herverzekering -175 miljoen euro. Daarmee ligt dit saldo hoger dan het jaar voordien, toen het -241 miljoen euro bedroeg. Het relatieve netto technisch-financieel saldo kent dus een daling van 2,2 procentpunten. Van 11,6 % in 2018 daalt het naar 9,4 % in 2019. Dit komt overeen met een winst van 1.016 miljoen euro in 2019 (tegenover 1.199 miljoen euro in 2018).

8. Analyse van de voornaamste takken BOAR

8.1. Ongevallen (zonder arbeidsongevallen)

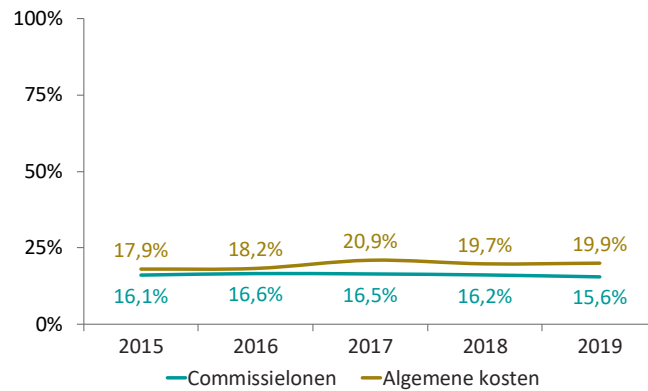
Premies en bijkomende kosten

(in miljoen euro)

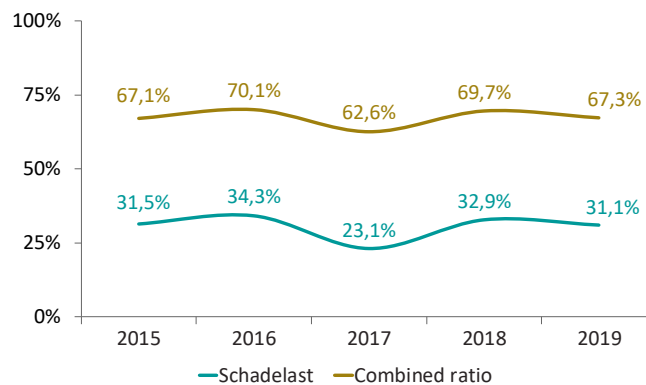
Bedrijfsratio's

(in functie van de verdiende premies)

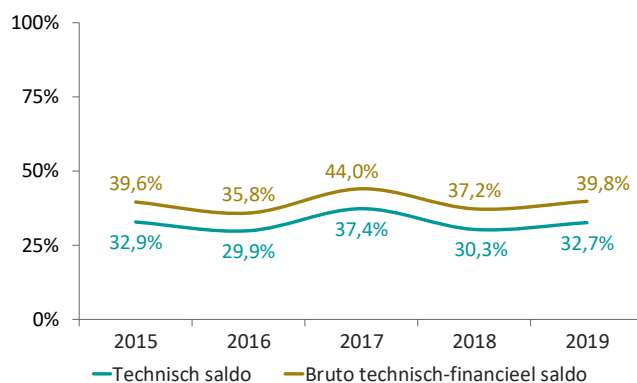
Schadelast en combined ratio

(in functie van de verdiende premies)

Saldi

(in functie van de verdiende premies)

In 2019 stijgt het incasso van de tak Ongevallen met 1,7 % ten opzichte van 2018, en bedraagt het 377,2 miljoen euro. Het incasso van deze tak is met 2,3 % toegenomen over de periode 2015-2019. Dat is een matige evolutie, met in 2017 trouwens ook een terugval.

De onderliggende categorieën van de ongevallenverzekeringen kennen echter een verschillende evolutie van hun premie-inkomsten. Het incasso van de **individuele ongevallenverzekeringen** (20,7 % van het incasso van de tak) kent zowel stijgingen als dalingen in de periode 2015-2019. In 2019 dalen deze premie-inkomsten met -6,2 % ten opzichte van 2018. In diezelfde periode noteren de **verkeersindividuele ongevallenverzekeringen**, beter gekend als de bestuurdersdekkingen, een jaarlijkse incassotoename. Ook in 2019 blijft dit incasso toenemen (met 2,9 %). Net als de individuele ongevallenverzekeringen noteren ook de **collectieve ongevallenverzekeringen** in de periode 2015-2019 zowel stijgingen als dalingen van de premie-inkomsten. In 2019 stijgt het incasso van deze categorie met 1,1 %.

In 2019 bedragen de algemene kosten van deze tak 19,9 % van de verdiende premies, tegenover 19,7 % in 2018. De relatieve commissielonen nemen in 2019 verder af: nadat ze hun hoogste niveau hadden bereikt in 2016 (16,6 %) komen ze uit op 15,6 %, tegenover 16,2 % in 2018.

De schadelast (zonder interne kosten) daalt in 2019 met 1,8 procentpunten ten opzichte van 2018 en bedraagt 31,1 % van de verdiende premies. De lagere schaderatio in 2019 is het gevolg van twee factoren: de daling van de relatieve uitkeringen en een sterkere daling van de relatieve voorzieningen.

De evolutie van het relatief technisch saldo volgt voornamelijk uit de evolutie van de schaderatio. In 2019 bedraagt het technisch saldo 32,7 % van de verdiende premies. Dat is 2,4 procentpunten meer dan in 2018. Rekening houdend met de nettobeleggingsopbrengsten, die voor deze tak 7,1 % van de verdiende premies bedragen, verkrijgt men in 2019 een bruto technisch-financieel saldo dat 39,8 % van de verdiende premies bedraagt.

Alle onderliggende categorieën van de tak Ongevallen noteren een positief resultaat in 2018 en 2019.

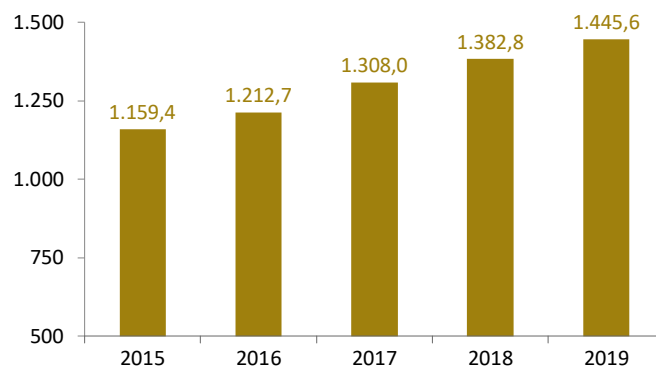
Categorie	% incasso	Bruto technisch-financieel saldo in functie van de verdiende premies (in %)	
		2018	2019
Algemene individuele	20,7	22,3	24,1
Verkeersindividuele	26,6	51,9	60,2
Collectieve	40,0	40,0	27,3
Andere	12,7	19,5	61,8

8.2. Ziekte

8.2.1. Ziektekostenverzekering

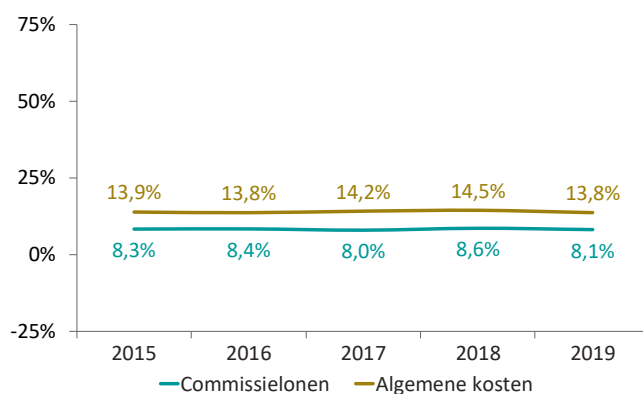
Premies en bijkomende kosten

(in miljoen euro)

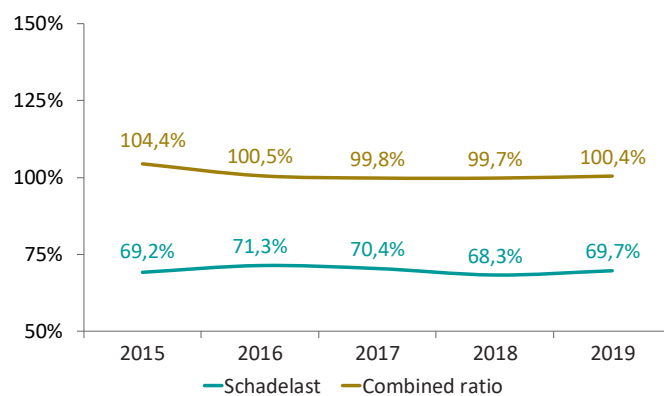
Bedrijfsratio's

(in functie van de verdiende premies)

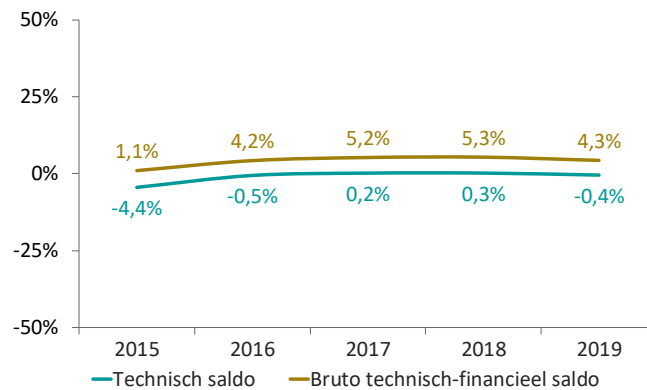
Schadelast en combined ratio

(in functie van de verdiende premies)

Saldi

(in functie van de verdiende premies)

De premie-inkomsten van de ziektekostenverzekering nemen in 2019 met 4,5 % toe en bedragen 1.445,6 miljoen euro. Over de periode 2015-2019 stijgt het incasso van deze tak met 24,7 %, waaruit blijkt dat de ziektekostenverzekering het goed doet.

De collectieve overeenkomsten maken het merendeel van de overeenkomsten in de ziektekostenverzekering uit: zij vertegenwoordigen drie vijfde van het totale incasso (tegenover twee vijfde voor de individuele overeenkomsten). Zowel voor de individuele als voor de collectieve overeenkomsten stijgt het incasso in 2019 (met respectievelijk 3,7 % en 5,1 % ten opzichte van 2018).

De commissielonen dalen tussen 2018 en 2019 van 8,6 % naar 8,1 % van de verdiende premies. Ook de relatieve algemene kosten in de ziektekostenverzekering nemen in 2019 af: zij komen uit op 13,8 %, een vergelijkbaar niveau met dat van het begin van de onderzochte periode.

De schadelast (zonder interne kosten en vergrijzingsvoorzieningen) in functie van de verdiende premies stijgt in 2019 met 1,4 procentpunten naar 69,7 %. In 2017 en 2018 daalde de schaderatio omdat het incasso sterker was toegenomen dan de schadelast. In 2019 zien we het omgekeerde en neemt de relatieve schadelast bijgevolg met 1,4 procentpunten toe.

Het relatief technisch resultaat neemt af in 2019: het daalt met 0,7 procentpunten tegenover 2018 en bedraagt -0,4 %. Dit is het gevolg van de stijging van de schadelast en de lichte stijging van de vergrijzingsvoorzieningen, deels gecompenseerd door een daling van de bedrijfskosten. Rekening houdend met de netto-beleggingsopbrengsten verkrijgt men voor de ziektekostenverzekering in 2019 toch een positief bruto technisch-financieel saldo, dat 4,3 % van de verdiende premies bedraagt.

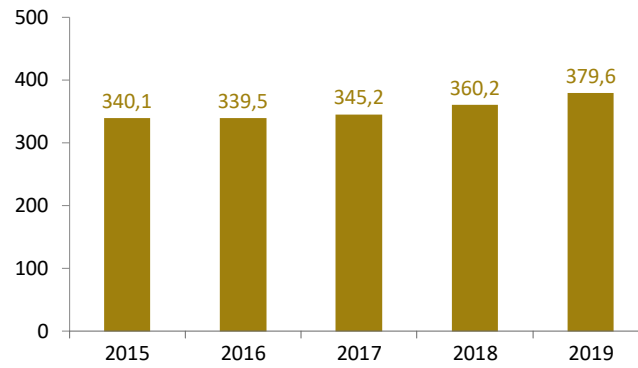
In de periode 2015-2019 is het bruto technisch-financieel saldo van de **individuele ziektekostenverzekering** enkel in 2015 negatief. De andere jaren is dit saldo positief. In 2019 bedraagt het 6,1 % van de verdiende premies, tegenover 5,3 % in 2018.

De **collectieve ziektekostenverzekering** tekent in de periode 2015-2019 jaarlijks een positief bruto technisch-financieel saldo op. In 2019 bedraagt dit saldo 3,1 % van de verdiende premies. Dat is 2,2 procentpunten minder dan in 2018.

8.2.2. Gewaarborgd inkomen

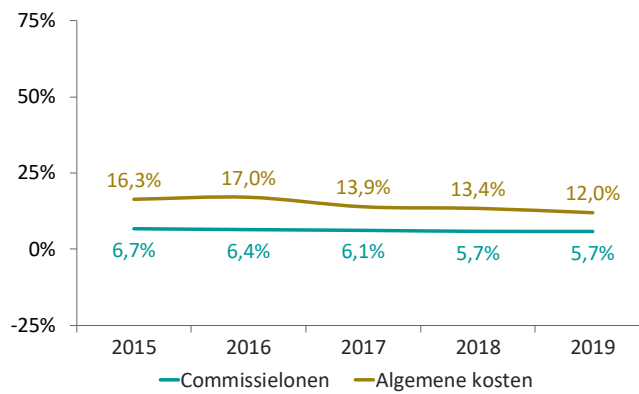
Premies en bijkomende kosten

(in miljoen euro)

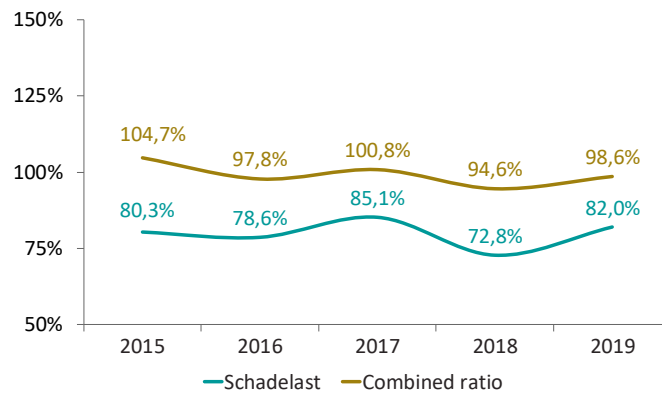
Bedrijfsratio's

(in functie van de verdiende premies)

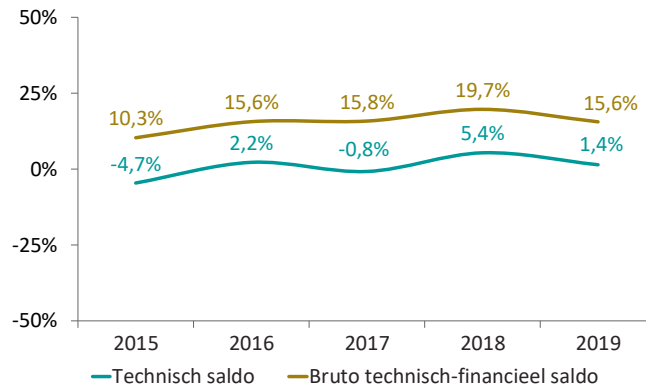
Schadelast en combined ratio

(in functie van de verdiende premies)

Saldi

(in functie van de verdiende premies)

De premie-inkomsten van de verzekeringen gewaarborgd inkomen² nemen in 2019 met 5,4 % toe ten opzichte van 2018 en bedragen 379,6 miljoen euro.

Ongeveer een derde van de premie-inkomsten wordt verkregen via individuele overeenkomsten, de overige twee derde via collectieve overeenkomsten. Het incasso van de individuele verzekeringen gewaarborgd inkomen, dat in 2017 en 2018 toenam, kende in 2019 een lichte daling (-0,8 %). Het incasso van de collectieve verzekeringen gewaarborgd inkomen blijft evenwel groeien (+8,3 in 2019).

De commissielonen bedragen in 2019, net als in 2018, 5,7 % van de verdiende premies: het laagste peil in jaren. De relatieve algemene kosten tonen een voortzetting van de in 2017 ingezette daling: zij komen uit op 12,0 %, het laagste niveau in de onderzochte periode.

In de jaren 2015 en 2016 lag de schaderatio rond 80 %. In 2017 bereikte deze ratio haar hoogste niveau in de onderzochte periode (85,1 % van de verdiende premies), als gevolg van de toegenomen uitkeringen en voorzieningen. In 2018 namen de relatieve uitkeringen af en stegen de voorzieningen minder sterk, wat de schaderatio met 12,3 procentpunten deed dalen. Met 72,8 % bereikte deze zijn laagste niveau in de onderzochte periode. In 2019 stijgt de schaderatio met 9,2 procentpunten en bedraagt zij 82,0 % door het gecombineerde effect van een sterkere stijging van de voorzieningen en een toename van de uitkeringen.

Het relatief technisch saldo voor de verzekeringen gewaarborgd inkomen daalt in 2019 met 4,0 procentpunten ten opzichte van 2018, maar blijft met 1,4 % positief. De impact van de stijging van de schadelast op het technisch saldo werd enigszins getemperd door het feit dat de vergrijzingsvoorzieningen stabiel zijn gebleven, na hun stijging het jaar voordien. Dankzij de nettobeleggingsopbrengsten, die 14,2 % van de verdiende premies bedragen, verkrijgt men in 2019 een bruto technisch-financieel saldo dat 15,6 % van de verdiende premies bedraagt.

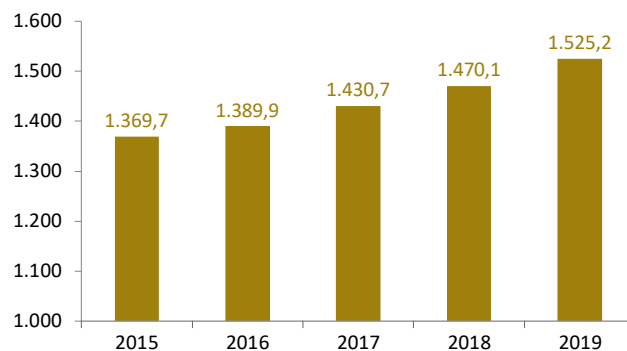
De individuele verzekeringen gewaarborgd inkomen noteren in 2019 een bruto technisch-financieel saldo van 17,7 % van de verdiende premies: een daling met 7,4 procentpunten tegenover 2018 (25,1 %). Ook bij de collectieve verzekeringen daalt het relatief bruto technisch-financieel saldo in 2019 ten opzichte van 2018 (14,7 % na 17,1 %, of een daling met 2,4 procentpunten).

² Bij de individuele verzekeringen gewaarborgd inkomen zijn ook de verzekeringen afhankelijkheid van de tak Ziekte opgenomen.

8.3. Voertuigcasco

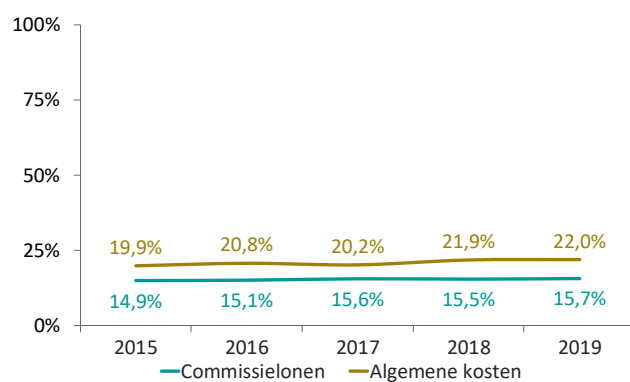
Premies en bijkomende kosten

(in miljoen euro)

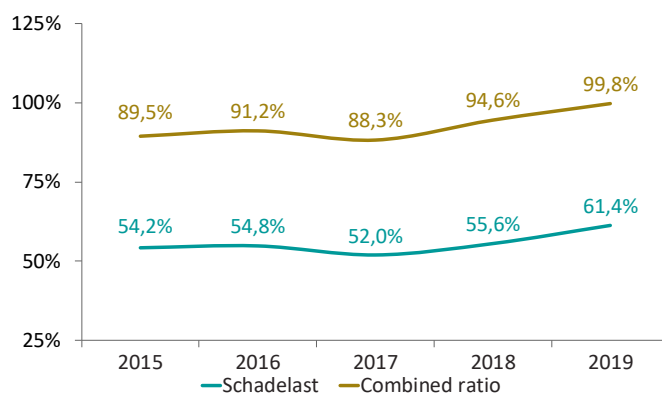
Bedrijfsratio's

(in functie van de verdiende premies)

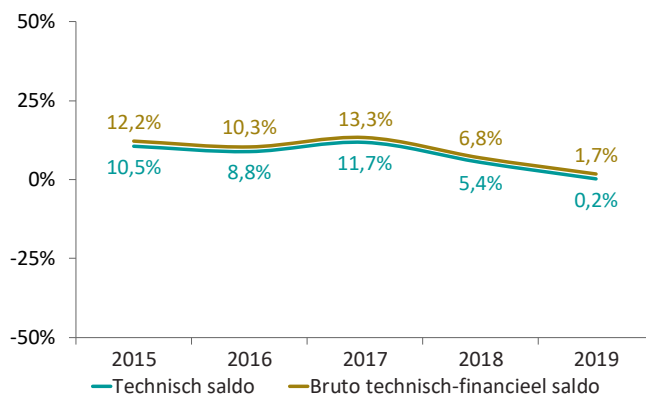

Schadelast en combined ratio

(in functie van de verdiende premies)

Saldi (in functie van de verdiende premies)

Het incasso van de tak Voertuigcasco blijft in 2019 gunstig evolueren: het stijgt met 3,7 % en komt uit op 1.525,2 miljoen euro.

De belangrijkste categorie hierin is, met ruime voorsprong, "toerisme en zaken" (83,1 % van het incasso van de tak). Het incasso van deze categorie stijgt in 2019 met 2,5 % tegenover 2018. De evolutie van het aantal inschrijvingen van nieuwe wagens heeft een belangrijke invloed op de evolutie van de premie-inkomsten voor deze categorie, aangezien voor nieuwe wagens vaak een uitgebreide voertuigcascoverzekering voor enkele jaren wordt afgesloten. Tussen 2015 en 2019 neemt het aantal ingeschreven nieuwe wagens jaarlijks toe. Over de hele periode gaat het om een groei van 9,8 %, die heeft bijgedragen tot de stijging van het incasso. In 2019 bedraagt het aantal inschrijvingen van nieuwe wagens 550.003 en is de toename echter beperkt (+0,1 % ten opzichte van 2018).

Uit een steekproef die qua incassovolume 97 % van de markt vertegenwoordigt, blijkt dat de gemiddelde premie (zonder taksen) voor casco "toerisme en zaken" 454 euro bedraagt in 2019 en stabiel blijft. Het aantal verzekerde voertuigen neemt in 2019 met 2,4 % toe.

Voor de categorieën "tweewielers" en "andere motorrijtuigen" (vervoer van zaken, alsook de autobussen-autocars, taxi's en huurrijtuigen) neemt het incasso in 2019 toe (met respectievelijk 18,5 % en 10,1 %). Deze categorieën vertegenwoordigen respectievelijk 0,4 % en 16,5 % van het incasso van de tak Voertuigcasco.

De schadelast (zonder interne kosten) van de tak Voertuigcasco bedraagt 61,4 % van de verdiende premies in 2019. Deze ligt dus 5,8 procentpunten hoger dan in 2018. Deze stijging is het gevolg van enerzijds de toename van de uitkeringen en anderzijds een toename van de voorzieningen, na een lichte daling hiervan het jaar voordien.

De tak Voertuigcasco tekent in 2019 een positief technisch saldo op van 0,2 % van de verdiende premies; dat is 5,2 procentpunten lager dan in 2018. Deze tak noteerde de afgelopen jaren een positief relatief saldo. Toch stellen we vast dat dit saldo de laatste twee jaren vrij sterk is gedaald, vergeleken met de eerste drie jaren van de onderzochte periode.

Aangezien schadegevallen in de tak Voertuigcasco vrij snel geregeld worden, blijven de beleggingsopbrengsten zeer beperkt (1,5 % van de verdiende premies in 2019). Het uiteindelijke resultaat voor de tak Voertuigcasco bedraagt in 2019 bijgevolg 1,7 % van de verdiende premies, wat een lager saldo is dan in 2018 (6,8 %).

De categorie "toerisme en zaken" noteert in 2019 een bruto technisch-financieel resultaat dat -0,7 % van de verdiende premies bedraagt. Het ligt dus lager dan in 2018, toen het nog positief

was (4,6 %). Deze daling is het gevolg van enerzijds de stijging van de uitkeringen in 2019 en anderzijds de toename van de voorzieningen in 2019 (na een lichte daling hiervan in 2018).

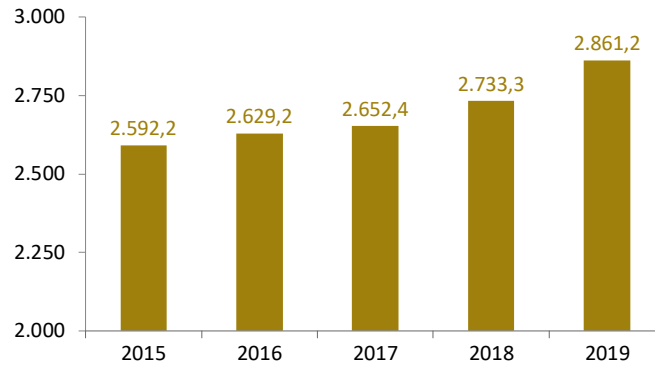
Het bruto technisch-financieel resultaat voor de categorie "tweewielers" bedraagt 42,3 % van de verdiende premies in 2019. Ook dit resultaat ligt lager dan in 2018 (48,8 %), maar blijft nog ruimschoots positief.

De categorie "andere motorrijtuigen" – die het vervoer van zaken alsook de autobussen-autocars, taxi's en huurrijtuigen omvat – noteert eveneens een positief bruto technisch-financieel resultaat in 2019, namelijk 11,9 % van de verdiende premies. Dit resultaat ligt eveneens lager dan in 2018 (17,6 %), als gevolg van een stijging van de voorzieningen en in mindere mate ook van de uitkeringen.

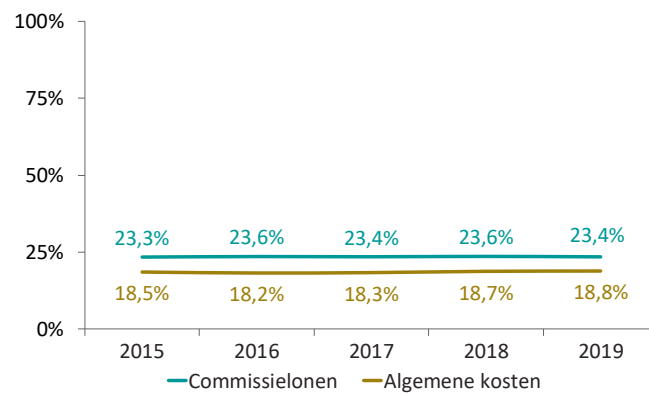
Categorie	% incasso	Bruto technisch-financieel saldo in functie van de verdiende premies (in %)	
		2018	2019
Toerisme en zaken	83,1	4,6	-0,7
Tweewielers	0,4	48,8	42,3
Andere motorrijtuigen	16,5	17,6	11,9

8.4. Brand

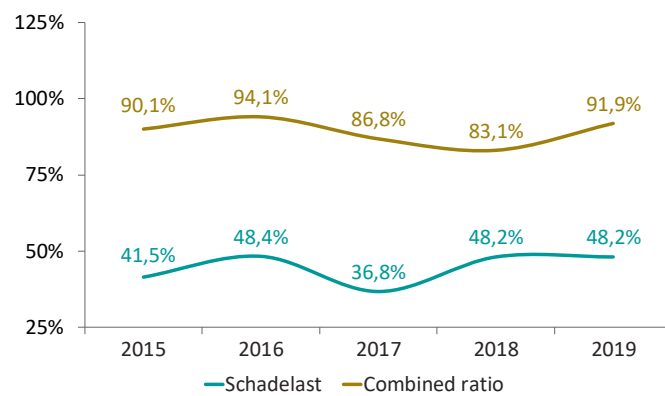
Premies en bijkomende kosten
(in miljoen euro)

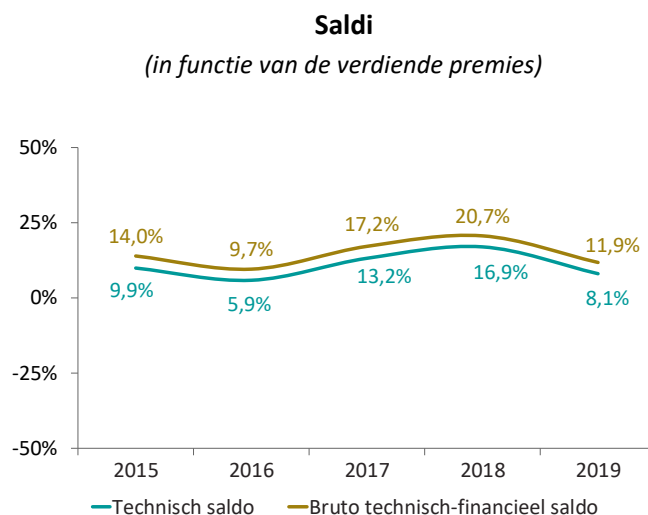

Bedrijfsratio's
(in functie van de verdiende premies)

Schadelast en combined ratio
(in functie van de verdiende premies)

Het incasso van de tak Brand stijgt in 2019 met 4,7 % en komt uit op 2.861,2 miljoen euro.

Over de periode 2015-2019 is het incasso van deze tak met 10,4 % gestegen. Het kende elk jaar een groei, met een opmerkelijke versnelling tijdens de laatste twee jaren.

Bijna twee derde van het incasso van de tak Brand heeft betrekking op de categorie "woningen". Deze categorie noteert in 2019 een incassogroei van 4,0 %. Deze stijging volgt uit de evolutie van de ABEX-index (+4,1 % in 2019). De gemiddelde premie (exclusief taksen), gedefinieerd als het incasso gedeeld door het aantal risico's, stijgt met 2,5 % en klimt zo van 334 euro in 2018 naar 342 euro in 2019. De schatting van deze gemiddelde waarden gebeurde op basis van een steekproef die 63 % van de markt dekt.

Uitgedrukt in functie van de verdiende premies zijn zowel de commissielonen als de algemene kosten de afgelopen vijf jaren erg stabiel gebleven. In 2019 bedragen ze respectievelijk 23,4 % en 18,8 %.

In 2019 bedraagt de schadelast (zonder interne kosten en egalisatievoorzieningen) voor de tak Brand 48,2 % van de verdiende premies. De schaderatio stabiliseert zich dus na haar sterke stijging in 2018 (+11,4 procentpunten ten opzichte van 2017). De stijging van de uitkeringen als gevolg van enkele zware stormen in maart en juni 2019, werd namelijk gecompenseerd door de minder sterke stijging van de voorzieningen in 2019, vergeleken met 2018.

De evolutie van het relatief technisch resultaat wordt in grote mate bepaald door de evolutie van de schaderatio. In de jaren zonder zware stormen en overstromingen moeten er echter egalisatievoorzieningen worden aangelegd om de jaren met ernstig noodweer het hoofd te kunnen bieden. Dit weegt ook op de resultaten. Ondanks de stijging van de schaderatio nam het relatief technisch resultaat in 2018 toe door een daling van de egalisatievoorzieningen. In 2019 stijgen de egalisatievoorzieningen daarentegen, wat tot een lager relatief technisch resultaat leidt (8,1 % in 2019, tegenover 16,9 % in 2018), ook al blijft de schadelast in functie van de verdiende premies stabiel.

Rekening houdend met de beleggingsopbrengsten, die 3,8 % van de verdiende premies bedragen, verkrijgt men voor 2019 een relatief bruto technisch-financieel saldo van 11,9 %.

De belangrijkste stormen en overstromingen van de 5 voorbije jaren				
	Meest getroffen waarborg	Aantal schadegevallen*	Totale schadelast*	Gemiddelde kost schadegeval*
1 - 13 juni 2019	Storm	21.865	50,1 miljoen euro	2.292 euro
9 - 17 maart 2019	Storm	104.899	216,4 miljoen euro	2.063 euro
31 mei - 2 juni 2018	Overstroming	5.156	31,5 miljoen euro	6.109 euro
15 - 19 januari 2018	Storm	50.858	102,6 miljoen euro	2.017 euro
1 - 5 januari 2018	Storm	20.559	42,1 miljoen euro	2.049 euro
23 - 24 februari 2017	Storm	15.648	25,8 miljoen euro	1.646 euro
23 - 24 juni 2016	Storm	29.779	116,6 miljoen euro	3.931 euro
27 mei - 8 juni 2016	Overstroming	26.988	143,8 miljoen euro	5.328 euro
29 maart - 1 april 2015	Storm	18.741	29,5 miljoen euro	1.572 euro

* Totaal van de schadegevallen storm, overstroming en voertuigcasco (schade als gevolg van natuurkrachten).

Met uitzondering van de "landbouwriscio's" noteren alle categorieën van de eenvoudige risico's voor het vijfde jaar op rij een positief relatief bruto technisch-financieel saldo.

Het bruto technisch-financieel saldo voor de categorie "woningen", die verantwoordelijk is voor het grootste aandeel van het incasso in de tak Brand (bijna twee derde) kent een daling. Het evolueert van 27,5 % van de verdiende premies in 2018 naar 13,7 % in 2019. Deze evolutie valt voornamelijk te verklaren door de in 2019 waargenomen stijging van de egalisatievoorzieningen, na een daling hiervan het jaar voordien.

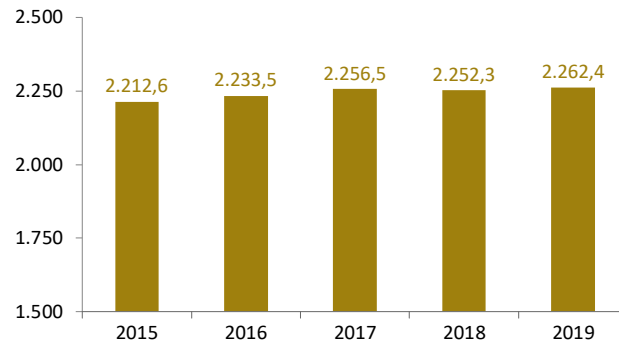
Het relatief bruto technisch-financieel resultaat van de categorie "landbouwriscio's", dat er in 2018 al op achteruitgang (-2,4 procentpunten ten opzichte van het jaar voordien), blijft zakken en wordt in 2019 negatief (- 21,0 % van de verdiende premies). Dat wordt enerzijds verklaard door de stijging van de uitkeringen als gevolg van een groter aantal grootschalige schadegevallen, en anderzijds door de hogere egalisatievoorzieningen.

Alle categorieën van de speciale risico's noteren sinds 2015 een positief bruto technisch-financieel resultaat. Opvallend in 2019 is de stijging van het relatief bruto technisch-financieel resultaat voor de "speciale risico's behalve technische verzekeringen" (+7,0 procentpunten ten opzichte van 2018), toe te schrijven aan de daling van de relatieve voorzieningen na een sterke stijging hiervan het jaar voordien.

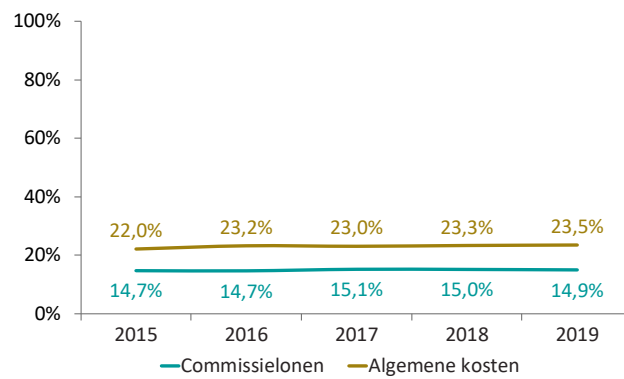
Categorie	% incasso	Bruto technisch-financieel saldo in functie van de verdiende premies (in %)	
		2018	2019
Eenvoudige risico's			
Woningen	63,5	27,5	13,7
Landbouwriscio's	2,5	2,3	-21,0
Ondernemingen	9,6	8,3	6,8
Andere	6,6	9,7	20,7
Speciale risico's			
Alles, behalve technische verzekeringen	12,9	3,9	10,9
Technische verzekeringen	4,9	4,8	4,2

8.5. BA Motorrijtuigen

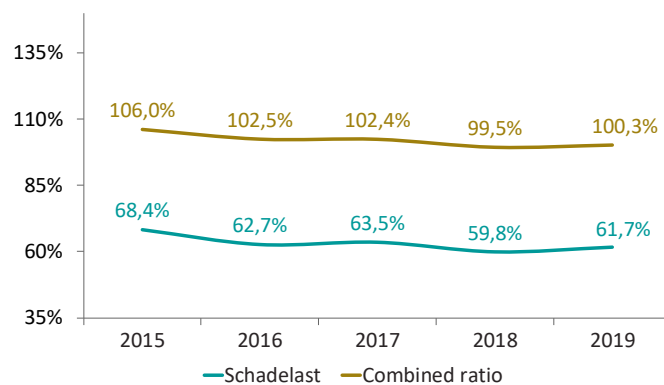
Premies en bijkomende kosten
(in miljoen euro)

Bedrijfsratio's
(in functie van de verdiende premies)

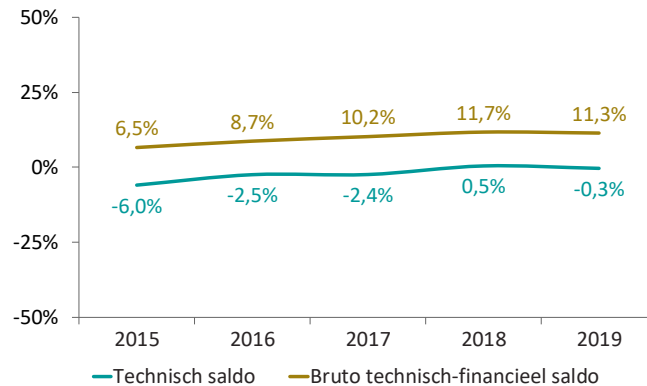

Schadelast en combined ratio
(in functie van de verdiende premies)

Saldi

(in functie van de verdiende premies)

Het incasso van de tak BA motorrijtuigen bedraagt 2.262,4 miljoen euro in 2019, en kent dus een lichte vooruitgang ten opzichte van 2018 (+0,4 %). Deze stijging volgt op een lichte achteruitgang in 2018 (-0,2 %).

Over de periode 2015-2019 is het incasso van de tak BA motorrijtuigen met 2,3 % toegenomen. Door de sterkere groei van het voertuigenpark (+5,7 %) is het gemiddelde incasso per voertuig tussen 2015 en 2019 met 3,3 % gedaald. In 2019 bedraagt dit 297,3 euro.

Het incasso van de categorie "toerisme en zaken" – die het grootste aandeel heeft in de premie-inkomsten van de tak BA motorrijtuigen (76,2 %) – daalt in 2019 met 0,3 %. Voor de twee andere segmenten van de tak BA motorrijtuigen, namelijk "tweewielers" en "andere motorrijtuigen" (het vervoer van zaken, alsook de autobussen-autocars, taxi's en huurrijtuigen), stijgt het incasso in 2019 en dit respectievelijk met 2,1 % en 3,2 %.

De algemene kosten bedragen 23,5 % van de verdiende premies in 2019. Deze ratio ligt iets hoger dan in 2018 en is meteen ook de hoogste uit de hele periode 2015-2019. De commissielonen bedragen 14,9 % van de verdiende premies in 2019: een iets hoger niveau dan in de jaren vóór 2017.

De schadefrequentie vertoont sinds 2010 een dalende trend dankzij de betere klimatologische omstandigheden en de verhoogde aandacht voor verkeersveiligheid. Voor de tak BA motorrijtuigen als geheel blijft de schadefrequentie afnemen en evolueert ze van 5,92 % in 2018 naar 5,74 % in 2019. Voor de categorie "toerisme en zaken" daalt de schadefrequentie van 5,89 % naar 5,70 %.

De schadelast (zonder interne kosten) voor de tak BA motorrijtuigen bedraagt 61,7 % van de verdiende premies in 2019 en neemt dus met 1,9 procentpunten toe ten opzichte van 2018. Deze stijging valt te verklaren door de sterkere stijging van de relatieve voorzieningen en de toename van de relatieve uitkeringen.

In 2019 bedraagt het technisch saldo voor de "BA motorrijtuigen" -0,3 % van de verdiende premies en wordt het dus opnieuw negatief. Dankzij de nettobeleggingsopbrengsten, die 11,6 % van de verdiende premies bedragen in 2019, noteert de tak in 2019 een positief bruto technisch-financieel saldo dat 11,3 % van de verdiende premies bedraagt. Dit saldo ligt iets lager dan in 2018 (11,7 %).

De categorie "toerisme en zaken" noteert in 2019 voor het zevende jaar op rij een positief resultaat, met een relatief bruto technisch-financieel saldo van 9,8 %.

Het bruto technisch-financieel saldo voor de categorie "tweewielers" gaat erop achteruit. Het bedraagt 35,9 % van de verdiende premies in 2019, tegenover 50,9 % in 2018. De verklaring voor deze terugval is een veel minder sterke afname van de voorzieningen in 2019 dan in 2018.

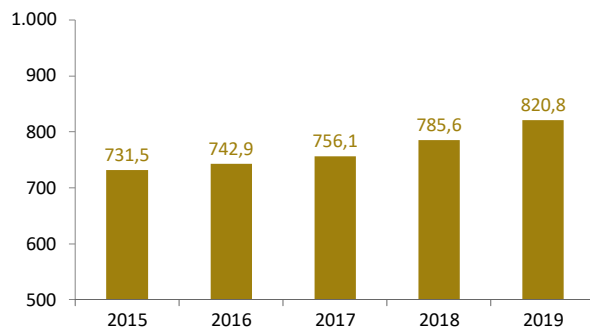
De categorie "andere motorrijtuigen" – die het vervoer van zaken, alsook de autobussen-autocars, taxi's en huurrijtuigen omvat – noteert in 2019 voor het vierde jaar op rij een positief resultaat, namelijk 12,8 % van de verdiende premies. Ter herinnering: in 2015 was het relatieve resultaat voor deze categorie negatief (-8,8 %).

Categorie	% incasso	Bruto technisch-financieel saldo in functie van de verdiende premies (in %)	
		2018	2019
Toerisme en zaken	76,2	11,1	9,8
Tweewielers	3,6	50,9	35,9
Andere motorrijtuigen	20,2	6,9	12,8

8.6. Algemene BA

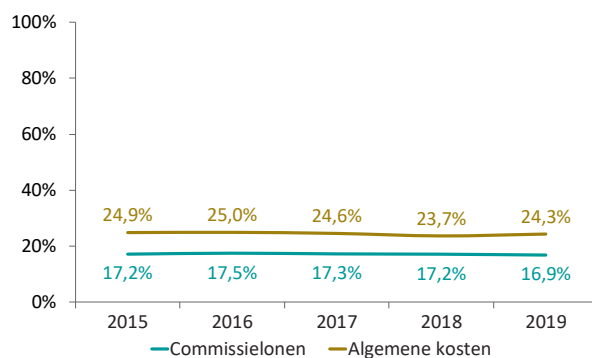
Premies en bijkomende kosten

(in miljoen euro)

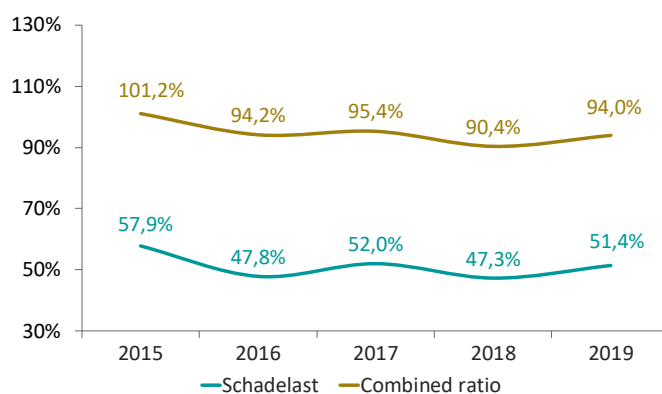
Bedrijfsratio's

(in functie van de verdiende premies)

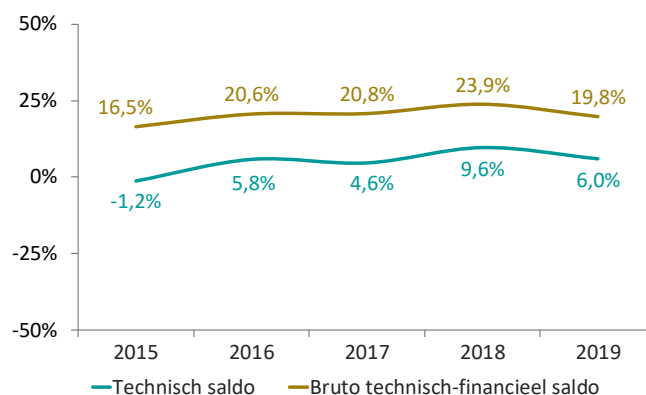
Schadelast en combined ratio

(in functie van de verdiende premies)

Saldi

(in functie van de verdiende premies)

In 2019 bedraagt het incasso van de tak Algemene BA 820,8 miljoen euro. Dat is een stijging met 4,5 % ten opzichte van 2018.

Over de periode 2015-2019 is het incasso van deze tak met +12,2 % gestegen. Er was een jaarlijkse stijging, met een aanzienlijke groeiversnelling de laatste twee jaren.

Bij alle onderliggende productgroepen van de tak Algemene BA neemt het incasso toe, al gebeurt dit niet overal in dezelfde mate. De "BA privéleven", goed voor 24,6 % van de premie-inkomsten van de tak Algemene BA, kent in 2019 een incassotoename van 2,5 %. De "BA exploitatie en na levering" is qua incasso de belangrijkste productgroep van de tak (45,6 % van de premie-inkomsten van de tak Algemene BA). Het incasso van deze productgroep stijgt in 2019 met 6,6 %. De "BA beroepen", die 23,5 % van het totale incasso van de tak Algemene BA vertegenwoordigt, noteert een incassotoename van 2,8 % in 2019. De "BA publieke inrichtingen" ten slotte, die goed is voor 1,1 % van de premie-inkomsten van de tak Algemene BA, noteert in 2019 een incassotoename van 1,6 %.

De relatieve commissielonen gaan er licht op achteruit in 2019 en komen uit op 16,9 %. De relatieve algemene kosten wegen in 2019 wat meer door en bedragen 24,3 %.

De schadelast (zonder interne kosten en egalisatievoorzieningen) in functie van de verdiende premies stijgt in 2019 met 4,1 procentpunten ten opzichte van 2018 en bedraagt 51,4 %. Deze evolutie valt te verklaren door de sterkere stijging van de voorzieningen in 2019 dan in 2018.

In 2019 noteert de tak Algemene BA een technisch saldo van 6,0 % van de verdiende premies, tegenover 9,6 % in 2018. Deze daling is voornamelijk toe te schrijven aan de hogere schadelast.

De Algemene BA omvat een aantal verzekeringsproducten met een lange afwikkelingsperiode voor de schadelast. Het uiteindelijke resultaat van deze verzekeringsactiviteiten is bijgevolg sterk afhankelijk van de beleggingsopbrengsten. In 2019 bedragen de nettobeleggingsopbrengsten 13,8 % van de verdiende premies. Het bruto technisch-financieel saldo voor 2019 bedraagt zo uiteindelijk 19,8 % van de verdiende premies, wat 4,1 procentpunten minder is dan in 2018.

In 2019 blijft het bruto technisch-financieel saldo in functie van de verdiende premies voor de "BA privéleven" vrij stabiel en bedraagt het 34,0 % (tegenover 32,2 % in 2018).

Het relatief bruto technisch-financieel saldo van de "BA exploitatie en na levering" kent op zijn beurt een toename van 10,7 procentpunten en komt uit op 18,8 %. Deze evolutie is te verklaren door een daling van de schadelast als gevolg van de afgenomen voorzieningen, na een toename hiervan het jaar voordien.

Het bruto technisch-financieel saldo in functie van de verdiende premies van de "BA beroepen" kent een sterke daling ten opzichte van 2018 (-65,1 procentpunten) en wordt negatief (-15,0 %). De verklaring hiervoor is een aanzienlijke stijging van de voorzieningen in 2019 na een daling hiervan in 2018. De "BA beroepen" is zo de enige categorie van de tak BA Algemeen die een verlies optekent voor 2019.

Voor de "BA publieke inrichtingen" bedraagt het bruto technisch-financieel saldo 33,6 % van de verdiende premies in 2019, wat een achteruitgang is ten opzichte van 2018 (-25,6 procentpunten). Deze terugval valt te verklaren door twee factoren: de toename van de betaalde bedragen, alsook de stijging van de voorzieningen na hun daling het jaar voordien.

Voor de "andere BA" stijgt het bruto technisch-financieel saldo opnieuw in 2019 (+53,9 procentpunten) en haalt het 61,0 % van de verdiende premies.

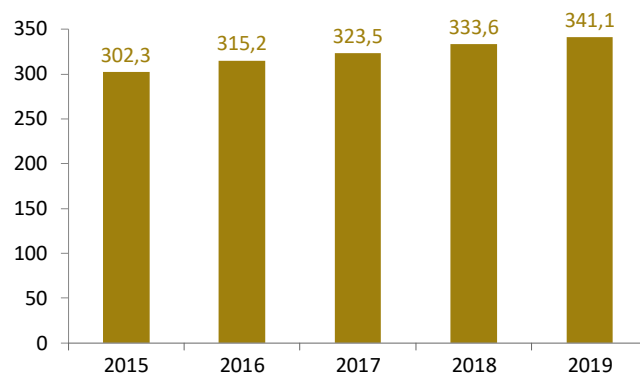
Productgroep	% incasso	Bruto technisch-financieel saldo in functie van de verdiende premies (in %)	
		2018	2019
BA privéleven	24,6%	32,2	34,0
BA exploitatie en na levering	45,6%	8,1	18,8
BA beroepen	23,5%	50,1	-15,0
BA publieke inrichtingen	1,1%	59,2	33,6
Andere BA	5,2%	7,1	61,0

8.7. Rechtsbijstand

8.7.1. Rechtsbijstand voertuigen

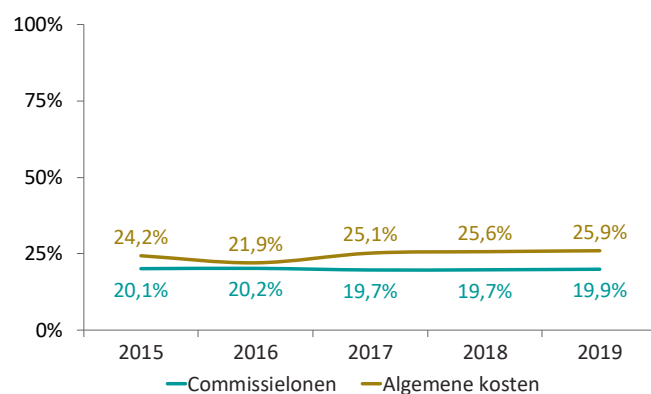
Premies en bijkomende kosten

(in miljoen euro)

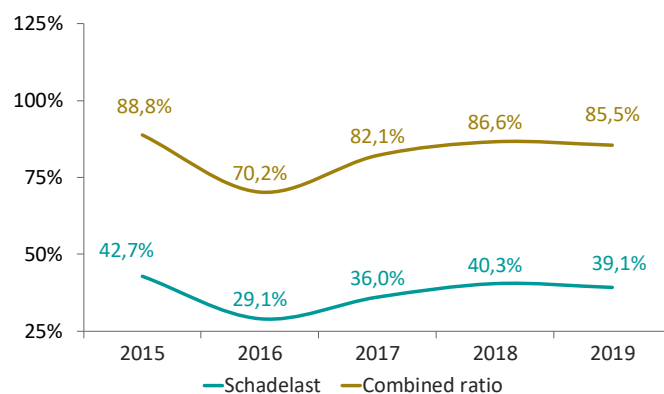
Bedrijfsratio's

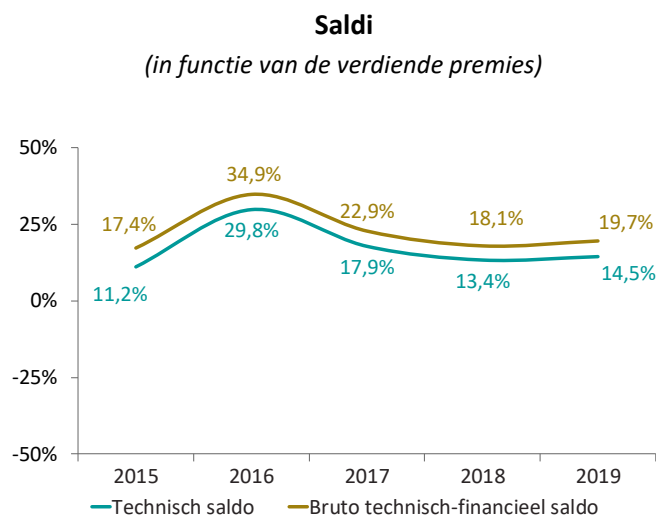
(in functie van de verdiende premies)

Schadelast en combined ratio

(in functie van de verdiende premies)

De premie-inkomsten van de "rechtsbijstand voertuigen" nemen in 2019 met 2,2 % toe en bedragen 341,1 miljoen euro. Over de periode 2015-2019 is dit incasso met 12,8 % toegenomen.

Uit een steekproef die 97 % van de markt vertegenwoordigt, blijkt dat de gemiddelde premie (exclusief taksen) 52 euro bedraagt in 2019 (tegenover 50 euro in 2018).

De commissielonen zijn in de periode 2015-2019 stabiel gebleven rond 20 % van de verdiende premies (19,9 % in 2019). De relatieve algemene kosten blijven in 2019 toenemen, en dit voor het derde jaar op rij na hun terugval in 2016. Ze bedragen 25,9 % in 2019, tegenover 25,6 % in 2018.

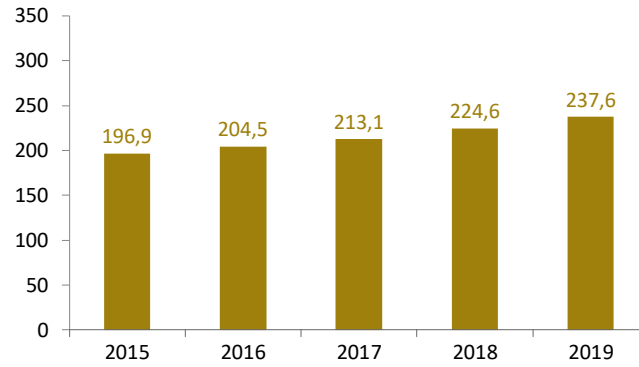
De schadelast (zonder interne kosten) bedraagt 39,1 % van de verdiende premies in 2019, wat 1,2 procentpunten minder is dan in 2018. Deze daling is het gevolg van een zwakkere toename van de relatieve voorzieningen in 2019 dan in 2018, die de impact van de stijging van de relatieve uitkeringen op de schadelast meer dan gecompenseerd heeft.

De "rechtsbijstand voertuigen" noteert een positief technisch saldo in de periode 2015-2019. In 2019 neemt het technisch saldo met 1,1 procentpunten toe en bedraagt het 14,5 % van de verdiende premies. Rekening houdend met de nettobeleggingsopbrengsten (5,2 % van de verdiende premies) verkrijgt men in 2019 een bruto technisch-financieel saldo dat 19,7 % van de verdiende premies bedraagt; dat is 1,6 procentpunten meer dan in 2018.

8.7.2. Rechtsbijstand andere dan voertuigen

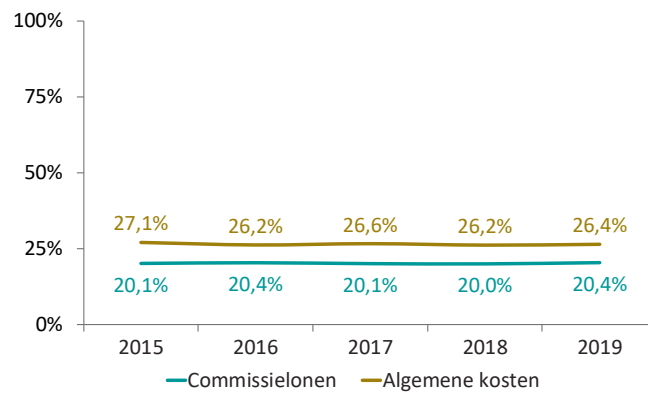
Premies en bijkomende kosten

(in miljoen euro)

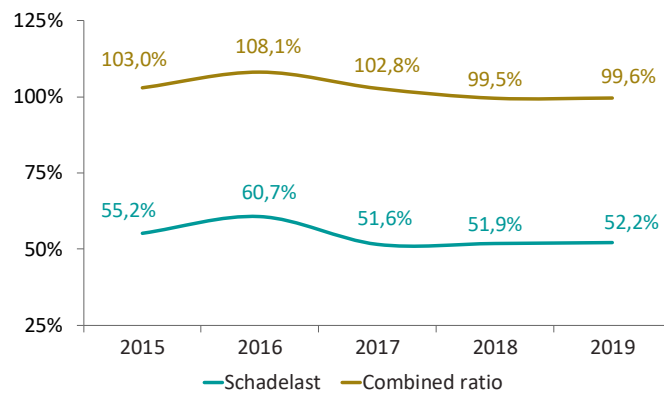
Bedrijfsratio's

(in functie van de verdiende premies)

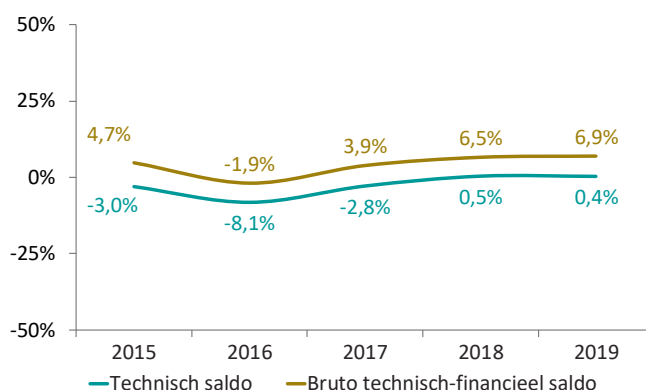
Schadelast en combined ratio

(in functie van de verdiende premies)

Saldi

(in functie van de verdiende premies)

Het incasso van de "rechtsbijstand andere dan voertuigen" neemt in 2019 met 5,8 % toe en bedraagt 237,6 miljoen euro. De premie-inkomsten van deze verzekeringen kenden een sterke groei tijdens de voorbije jaren: in de periode 2015-2019 zijn ze met 20,7 % gestegen.

Uit een steekproef die 96 % van de markt vertegenwoordigt, komen een aantal zaken naar voren. Zo betreft ongeveer 77 % van het incasso van de "rechtsbijstand andere dan voertuigen" de rechtsbijstand voor particulieren, terwijl de resterende 23 % betrekking heeft op de rechtsbijstand voor ondernemingen. Het aantal rechtsbijstandsovereenkomsten voor particulieren neemt in 2019 met 2,2 % toe, terwijl de gemiddelde premie met 3,9 % stijgt en 29 euro bedraagt. Wat de rechtsbijstand voor ondernemingen betreft, neemt het aantal overeenkomsten met 5,6 % toe in 2019. In datzelfde jaar daalt de gemiddelde premie met 0,6 % naar 44 euro. Zowel voor particulieren als voor ondernemingen hangt de gemiddelde rechtsbijstandspremie af van de specifieke dekking waarin de overeenkomst voorziet en kan ze dus sterk variëren.

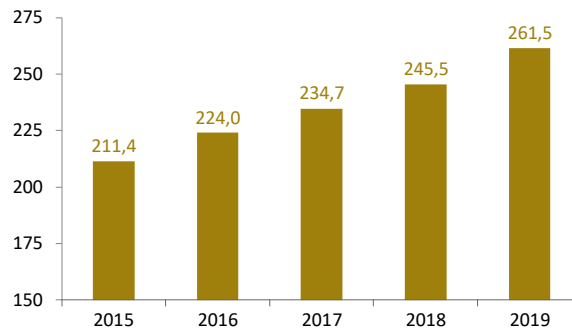
De algemene kosten bedragen 26,4 % van de verdiende premies in 2019, tegenover 26,2 % in 2018. De commissielonen bedragen over de periode 2015-2019 iets meer dan 20 % van de verdiende premies (20,4 % in 2019).

De schadelast voor de "rechtsbijstand andere dan voertuigen", uitgedrukt in procent van de verdiende premies, bedraagt 52,2 % in 2019. Deze is de laatste drie jaren erg stabiel gebleven. De stabiliteit van de relatieve schadelast in 2019 is te verklaren door de tragere groei van de voorzieningen, die de impact van de hogere betalingen compenseert.

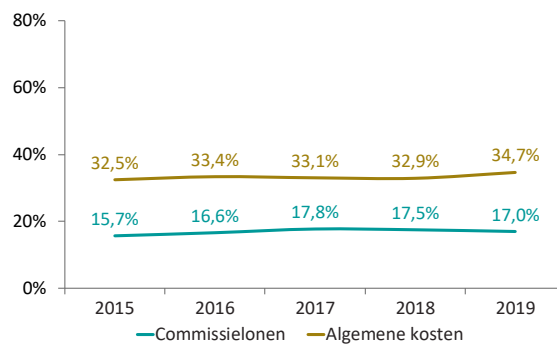
Het technisch saldo van de "rechtsbijstand andere dan voertuigen" blijft stabiel in 2019, en blijft met 0,4 % van de verdiende premies positief (in 2018 was dit 0,5 %). Voor het tweede jaar op rij noteert de "rechtsbijstand andere dan voertuigen" dus een positief technisch saldo, na een reeks negatieve saldi van 2009 tot 2017. Rekening houdend met de beleggingsopbrengsten (6,5 % van de verdiende premies in 2019) verkrijgt men een bruto technisch-financieel resultaat dat 6,9 % van de verdiende premies bedraagt, tegenover 6,5 % van de verdiende premies in 2018.

8.8. Hulpverlening

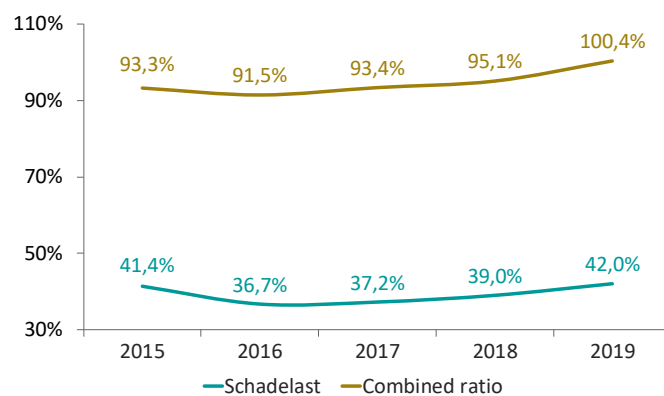
Premies en bijkomende kosten
(in miljoen euro)

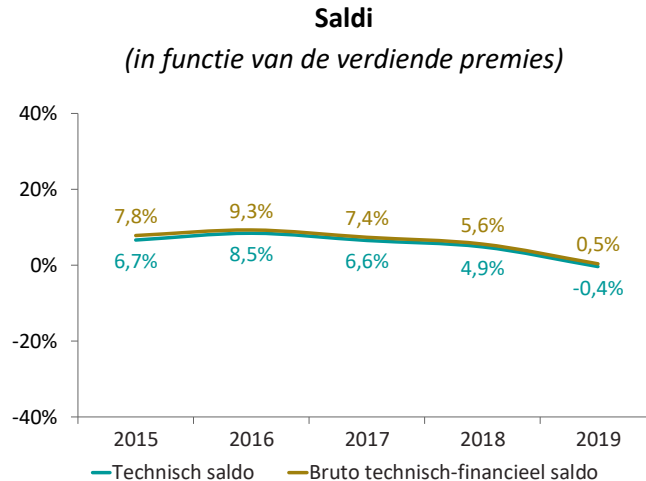

Bedrijfsratio's
(in functie van de verdiende premies)

Schadelast en combined ratio
(in functie van de verdiende premies)

Het incasso van de tak Hulpverlening blijft in 2019 gezwind verder stijgen en noteert een groei van 6,5 % ten opzichte van 2018. Het bedraagt 261,5 miljoen euro in 2019, tegenover 245,5 miljoen euro in 2018. Over de periode 2015-2019 is het incasso van deze tak met 23,7 % gestegen.

Tot eind 2019 is er een toename van het aantal bijstandsverzekeringen doordat er meer en anders gereisd wordt, een trend waarop de bijstandsverzekeraars trachten in te spelen. Het fenomeen "dynamic packaging" (reizigers die hun verplaatsing, verblijf en activiteiten zelf organiseren) blijft zich verder ontwikkelen. Oudere reizigers reizen dan weer vaker en bekommeren zich meer om medische ongevallen en de aanschaf van een kwaliteitsvolle bijstandsverzekering. Aangezien er ook steeds verder gereisd wordt, worden aangepaste reis- en bijstandsverzekeringen onmisbaar, vooral ook omdat medische kosten in landen buiten de Europese Unie erg hoog kunnen oplopen. Door de toegenomen reisfrequentie op jaarbasis is er een groeiende interesse voor jaarpolissen in plaats van tijdelijke polissen. Deze trends zullen in de toekomst wellicht veranderen, nu de vooruitzichten van de reissector grondig verstoord zijn door de Covid-19-pandemie.

Tussen 2015 en 2018 schommelden de algemene kosten rond 33 % van de verdiende premies. In 2019 stijgen ze naar 34,7 %. De relatieve algemene kosten liggen voor de tak Hulpverlening een stuk hoger dan voor de meeste andere takken "niet-leven". Deze hogere relatieve algemene kosten volgen uit het feit dat een aantal ondernemingen met hun eigen bijstandsplatform werken. De beheerskosten hiervan worden beschouwd als interne schaderegelingskosten, die opgenomen zijn in de algemene kosten.

Sommige ondernemingen hebben hun eigen bijstandsplatform, terwijl andere een beroep doen op in bijstand gespecialiseerde ondernemingen. Bijgevolg rapporteren de verzekeringsondernemingen hun kostenposten boekhoudkundig niet altijd op dezelfde manier. Hierdoor zijn de algemene kosten en de schadelast niet altijd vergelijkbaar voor alle ondernemingen en door de jaren heen. De combined ratio en de relatieve saldi vormen een betere vergelijkingsbasis. De combined ratio voor de tak Hulpverlening stijgt in 2019 met 5,3 procentpunten en bedraagt 100,4 %. Zo overschrijdt deze voor de eerste maal sinds de vroege jaren 2000 de drempel van 100 %.

Het relatief technisch saldo gaat er in 2019 op achteruit: het bedraagt -0,4 %. Rekening houdend met de beleggingsopbrengsten verkrijgt men een bruto technisch-financieel saldo dat 0,5 % van de verdiende premies bedraagt.